ШАМДААЛ ҺАА—ШАДАХАТ!

Ороoһото-бобово ургамалнуудай 49 процент хуряагдаа, кукурузын 83 процент хадагдаа, картаабхын 13 процент малтагдаба, намарай паар хахалалга 21 процент дүүргэгдэө.

ЭДЭ ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЭЭР ЗЭДЫН, ЯРУУНЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИНҮҮДЭЙ АЖАХЫНУУД ГЭЭГДЭЛДЭ ОРОНХОЙ.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 218 (10586) | 1964 оной сентябриин 13, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 40.000 ЦЕНТНЕР ТУШААГДАХА

Улаан-Үдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин ажалшад сентябриин 11-дэ гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Бэлэдхэлэй пунктда 93470 центнер таряан оруулагдаа (түсэбнай 90.000 центнер).

Абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын тула таряа тушаалга үргэлжэлһөөр. Бүхыдөө түсэбһөө гадуур 40.000 центнер ороoһон тушаагдаха. Энээнтэй хамта үрэһэн хаагдажа байна.

И. ЧЕРНЯКОВ,
Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой секретарь.
Н. ИРИНЧЕЕВ,
УлаанҮдын үйлэдбэриин управлениин начальник.
Д. ШИКУЛО,
Улаан-Үдын хүдөөгэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХУРЯАЛГЫН БААТАРНУУД

Энэ жэлдэ манай Борьёогой совхозой поли дээрэ хори гаран «ЖВН-10» түхэлэй үргэн абасатай жатканууд хүдэлжэ, 4—5 үдэрэй туршада 5 мянга гаран гектар таряан амяарлан хадагдаһан юм. Һүүлээрнь хахадыньшье хуряажа абаагүй байтарнай хура бороон орожо, пилээд һаатуулаа.

Тиигэбэшье манай механизаторнууд урма зоригоо хухарангүй ажаллажа, сэлмэг үдэр, час бүхэниис хүсэдөөр ашаглажа, хадаһан таряагаа бултыень суглуулан сохижо дүүргэээ. Мүнөө комбайнууд сэхэ хуряажа захалаанхай.

Хуряалгын энэ бэрхэшээлтэй үедэ механизаторнууднай шэн зоригтойгоор хүдэлөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эртэ үглөөгүүрһээ һүниин 1—2 час хүрэтэр ажаллажа, баалай шиг ехэтэй боложо, саашадаа ябаха аргагүйдэхэдэнь лэ зогсодог байгаа.

Һаяхан совхозой дирекци, партком, рабочком механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй дүн гаргаа. Тиихэдэ коммунис ажалай ударник, комбайнер Валерий Русин эрхимлэжэ гараа. Энэ «СК-3» комбайнда «ЖВН-10» жатка хабсаргажа, 253 га хадаад, 311 гектарай баал суглуулан сохёо, комбайнаар сэхэ хуряагаа. Хамта 3 мянга гаран центнер таряа сохиһон. Һүүлэй сэлмэг **5 үдэртэ нүхэр Русин 239 гектарай баал суглуулжа, 2450 центнер таряа сохёо.** Үдэрнь үдэртөө дундаа зэргээр 48 гектар хуряаһан болоно. Зүгөөр туршалга ехэтэй энэ комбайнер зарим үдэртэ 50 гаран гектарай баал хуряадаг. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэ дамжуулгын улаан вымпел барюулагдаа.

Мүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ ябаһан комбайнер Григорий Саттаров энэл түхэлэй машинаар ажаллажа, 560 гектар таряа амяарлан хадаад, баал суглуулан сохижо, 2602 центнер таряа тоог дээрэ оруулаа.

Республика доторoo суурхаһан механизатор **Василий Протасов 585 гектар хадаһан, хуряаһан, 3108 центнер таряа сохиһон. Һүүлэй 5 үдэртэ 200 гектарай баал суглуулаа гэхэ гү, али үдэртөө 40 гектар хуряаһан.**

Иимэ амжалтанууд яагаад туйлагдааб гэхэдэ, үргэн абасатай жаткануудаар хадаһан таряанай баал суглуулан сохиходо комбайнернуудай бүтээсэ хоёр дахин шахуу дээшэлнэ ха юм. Нүгөө талаараа манай механизаторнууд энэ жэлэйнгээ баян ургаса алдахагүй гэжэ үнэн сэдьхэлһээ оролдоһон, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллана гээшэ.

Һүүлэй мэдээгээр совхознай 6 мянга гаран гектарай таряа хуряажа абаад, гүрэндөө 10 мянга гаран центнер таряа тушааба. Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга дээрэ шофернууднай баһал ажалай ульгэр жэшээ харуулаа. Тэдэнэр үдэртөө комбайнуудһаа таряа зөөхынгөө хажуугаар, һүниндөө гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда таряа абаашадаг. Шофернууд Дарма Гармажапов, Николай Саттаров болон бусад сүүдхэдээ 15—16 час ажаллажа байна. Эдэнэртэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Мүнөө таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга хурдандаа ороо. Комбайнһаа гараһан таряае сэхэ бэлэдхэлэй пунктда абаашахаар. Тиигэжэ гүрэндэ таряа тушааха социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготойбди. Эдэ бүгэдын хажуугаар совхознай эрхим таряагаа үрэһэндэ хаажа байнхай.

Г. ОДОЕВ,
хүдөө бэшэгшэдэй постые даагша, совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Зэдэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр С. Д. Игнатьевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын арадай ажахые болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ гүрдэнь КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь байһан нүхэр **Игнатьев Семен Денисовичэй** ехэ габьяатай байһыень хараада абан, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан тэрэниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной сентябриин 12.

Хүдөө ажахын ШЭНЖЭЛЭЛ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА УРГАСА ХУРЯАЛГЫН, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1964 оной сентябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Управленинүүд, аймагууд	Ороoһото, бобово ургамалнуудай хадагалганиин	Кукуруза хуряалга	Намарай паар хахалалга
Баргажанай	62	94	19
Зэдын	35	69	15
тэрэ тоодо:			
Зэдын	36	69	—
Захааминай	27	70	—
Яруунын	64	—	17
Кабанскын	54	100	29
Хяагтын	49	69	22
Мухар-Шэбэрэй	43	91	22
Түнхэнэй	54	94	39
Улаан-Үдын	48	89	26
Хориин	56	92	6
Баунтын	26	—	—
Хойто-Байгалай	16	—	—

НАМАРАЙ ПААР—НАЙДАМТАЙ ХАНИ

НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛЖА ДҮҮРГЭХЭ САГ—СЕНТЯБРИИН 20. ТИИГЭБЭШЬЕ ТҮСЭБ АРАЙХАН 21 ПРОЦЕНТДЭ ХҮРГЭГДӨӨ.

САГ СООГОО, һайнаар хахалһан намарай паар ямар ашатуһатайб?

Энэ асуудалда үйлэдбэриин управлени бүхэнэй ажахынуудһаа: айхабтар ехэ, ерэхэ жэлэй баян ургасын найдамтай хани гэһэн харюу орохо. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын колхоз, совхозууд эдлүүриингээ газар зүбөөр ашаглаха, тэрэнэй гектар бүриһөө ехэ продукци, олзо доход оруулха гэжэ оролдодог болонхой. Тиихэдээ хабар хахалдаг паараа эрид хороожо, ехэнхидээ намарай паар бэлдэдэг заншалтай. Илангаяа Түнхэнэй, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд ороoһо таряагаа имагтал намарай паар дээрэ таридаг болоожо байнхай.

Намарай паарай ашатуһые амсажа, ажахыгаа интенсификациин замаар хүгжөөжэ байһан колхоз, совхозууд республика доторнай үсөөн бэшэ. Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхоз намартаа һайнаар хахалһан паарые аммиагай уһаар үтэгжүүлжэ, хабарай паарайхиһаа дутуугүй ургаса абана. Энэ жэлдэшье совхозой гурбадахи бригадын 98 гектар намарай паарые аммиагай уһаар шаналжуулжа, гектарай 15 центнер шэнииисэ хуряаһан. Тиин нэгэл адли үрэһөөр таригдаһан хабарай паар дээрэһээ 16 центнер абтаа бшуу. Иимэ жэшээнүүд олон. Тиимэһээ энэ совхоз хабарай паар хахалжа, хайран газараа бүхэли жэл соо хооһоор байлгахаяа болёо. Эндэ хабарай паар таряалангайнь миил 5 процент хүрэхэгүйе эзэлнэ. Зүгөөр эндэхи намарай паар ехээр, шанартайгаар хахалхые оролдоно. Байгша ондо республикын бусад ажахынуудһаа ургаса хуряалгадаа нилээд хожом оробошье, мүнөө хоёр мянга гаран гектар элдүүрилэнхэй гэхэ гү, али түсэбөө хахадлаад байнхай.

Эдэ олон жэшээ, баримтануудые хаража, мэдэжэ, өөһэдөөшье намарай паарай ашатуһые ойлгожо байбашье, олохон хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа байһан зандаа. Ургаса хуряалгын эхилһэн сагһаа хойшо һараһаа үлүү саг үнгэрөө. Энэ үедэ хуряагдаһан горохой, наран сэсэгэй, кукурузын, ороoһо таряанай поли тоолоожо үзэбэл, намарай паар хахалжа дүүргэхээр газар—270 мянган гектар сулөөрөөд байна. Тиигэбэшье энэ үедэ оройдоол 56 мянга гаран гектар намарай паар элдүүрилэгдээ гэхэ гү, али түсэб миил 21 процент дүүргэгдээд байна.

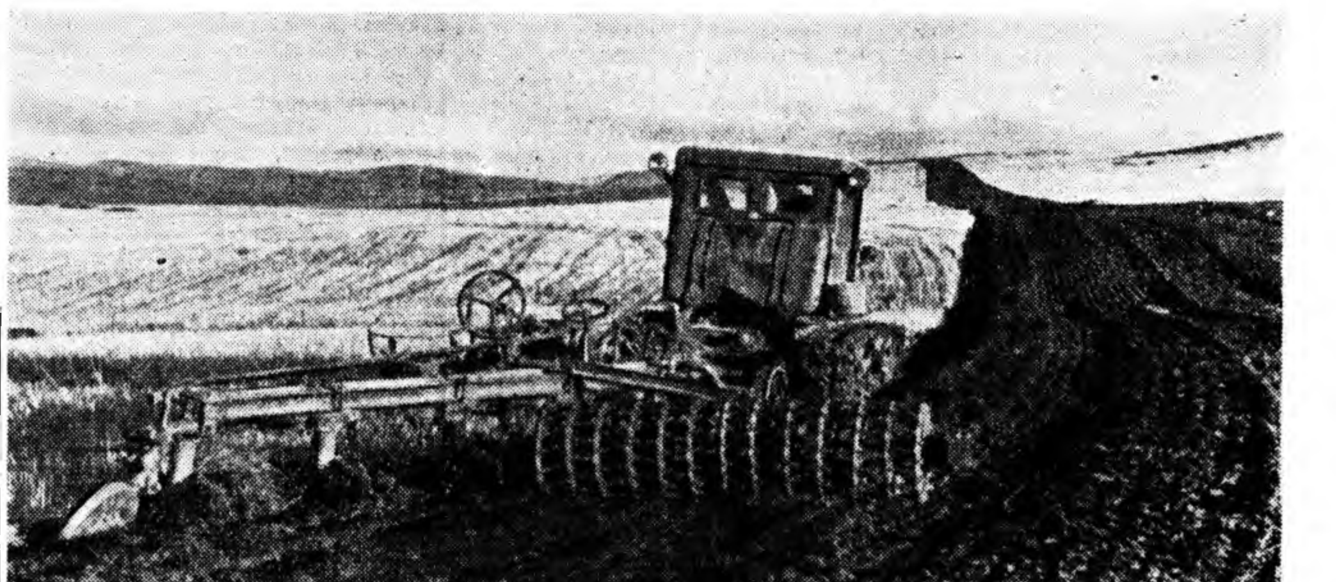
Хуряалгаяа хамагһаа түрүүн захалһан Зэдын, Хориин, Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд бүтэхэгүй ехэ гээгдэлдэ ороо. Хориин управлениин бүхы табан совхоз хуряалгын эхилһэнһээ хойшо гансахан Саянай совхозой элдүүрилһэн намарай паарһаа багые хахалаад байха юм. Зүгөөр хориинхид ургаса хуряалгаяа эртэ захалаа һэн. Гадна эндэхи совхозууд аяар 440 гаран трактортай юм. Энээгээр бодоходо тэдэнэр трактор бүхэнөөр һара соо миил дүрбэн гектар хахалһан жэшээтэй. Хориин управлениин хүтэлбэрилэгшэд (начальник нүхэр Игнатьев) юу хүлеэжэ, юун тухай бодожо һууна гээшэб?

Намарай паар лэ маниие абарха юм гэжэ хэлсэдэг Кабанскын управленииншье ажахынууд холо ошоогүй. Сентябриин түрүүшын арбан хоногто — намарай паар элдүүрилхэ эгээн зохид сагта эндэхи ажахынууд аяар 450 гаран трактортай байгаад, миил 3600 гектар хахалаа. Хэрбээ кабанскынхид энэ янзаараа ажаллабал, түсэбөө дүүргэхын тула үшөө хоёр һара хэрэгтэй болоно. Гэхэтэй хамта, эндэхи ажахынуудта газараа муугаар хахалха баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Оймороой совхозойхид газараа предплужнигүй плугаар, гүйхэнөөр элдүүрилнэ. Совхозой нэгэдэхи отделениин трактористнууд Александр Сакуев, Андрей Капустин гэгшэд тааруулагдаагүй плугаар 12—13 сантиметр гүнзэгыгөөр, ехэ еэхэ далантайгаар хахална. Эдэ бүгэдые совхозой главна агроном Белоусовай обёордоггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Ямар шалтагаанһаа иимэ байдал тохёолдооб? Нэн түрүүн колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалгада хабаадаагүй тракторнуудые бултыень паар хахалалгада табижа, тэдэнэй хэр хүдэлгэгдэжэ байһыень хинан шалганагүй.

Сентябриин 20 хүрэтэр 220 мянган гектар паар хахалха хэрэгтэй. Энээниие колхоз, совхозуудта бии байгаа тракторнуудта хубаахада, сүүдхэдэ 5 гектар хүртэнэ.

Нүхэд механизаторнууд, намарай паар хахалха түсэбөө саг соонь дүүргэхын түлөө бүхы шадабаряа, мэргэжэлээ, хүсэл оролдолгоёо гаргаха шухала.

Заганай (Мухар-Шэбэр) колхоздо комбайнай һүүлээр һолоомоёо һүрилжэ абаад, удаань анзаһа табидаг заншалтай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхозой 1-дэхи тракторно-тараан ажалай бригадын тракторист Трофим Филиппов намарай паар хахалжа ябана.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Илалта тухайгаа ЭЛИДХЭНЭ

ТАРЯАШАДЬАА ҺААЛИШАДШЬЕ ГЭЭГДЭНЭГҮЙ

Манай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Сэлэнгын совхозой таряашад болон механизаторнууд сентябриин 11-дэ гүрэндэ 8000 центнер ороoһо таряа тушааха социалис уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа баяртайгаар мэдээсэнэ. Эхэ оронойамбаарта 8060 центнер гэхэ гү, али 49.166 пүүд тараан оруулагдаа.

Таряа тушаалга үргэлжэлһөөр. Совхозой таряашад үшөө 800 центнер таряа тушааха гэһэн шэнэ уялга абаад, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Мүн манай совхозой һаалишад гүрэндэ һү тушааха 9 һарынгаа түсэб сентябриин 8-да — болзорһоонь 22 хоногоор урид дүүргэбэ. Сентябриин 8-най мэдээгээр бэлэдхэлэй пунктнуудта 7200 центнерэй орондо 7207 центнер һүн оруулагдаба.

Зунай һарануудта һү ехээр һааха гэһэн мүрысөөндэ Билюутын фермын коллектив түрүүлжэ ябана. Энэ фермын эрхим һаалишан Надежда Тадвашкина аяар августын 14-дэ һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн юм. Һаалишад Долгоржап Данзанова, Нэлла Еранская, Аграфена Якимова, Бальжит Нимаева болон бусад ажалай һайн амжалтануудые туйлаба.

Мүнөө һүн түсэбһөө гадуур тушаагдажа байна.

Совхозой һүнэй фермэнүүдэй коллективүүд 1964 оной ноябриин 7 болотор гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр шиидээд, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

П. МЕЛЬНИКОВ,
совхозой директор.
А. ДУГАРЖАПОВ,
парткомой секретарь.
Д. БАДМАДАШИЕВ,
рабочкомой түрүүлэгшэ.

* * *

ХЯАГТА (телефоноор абтаба). Эндэхи «Дружба» колхозой таряашад, механизаторнууд ажалай ехэ амжалта туйлаба. Сентябриин 11-дэ колхозой таряашад 20500 центнер ороoһо гүрэнэй амбаарта тушаажа, абаһан социалис уялгаяа 500 центнерээр үлүүлэн дүүргэбэ.

Иимэшүүл магтуулангүй яахаб

Хүн бүхэн даалгабаряа үлүүлэн дүүргэхэ! Иимэ зорилго механизаторнуудай урда табигдаһан юм.

Хуряалгын түрүүшүүлэй нэгэн комбайнер Цырендамба Цыдыпов тухай хэлэхэдэ иимэ. Энэ нүхэртэ «СК-3» комбайн даалгагданхай. Ямараар ажаллана гээшэб! 5 хоногой дүн гаргахада комбайнер Цыдыпов 120 гектар таряа хуряажархиһан байдаг. Зарим үдэрнүүдтэ 27—29 гектарай таряа хуряана ха юм.

Нүхэр Цыдыпов ажалладаг даа, ёһоор ажалладаг. Үглөөнэй 6 часта харахадаш, тэрэмнай комбайнайнгаа хажууда үни ошоод, энэ тэрэ юумыень заһажа байһаар харагдагша.

Иигэжэ ажалладаг хүн амжалта туйлахашье ёһотой. Үдэр бүри 1,5—2 нормо дүүргэнгүй яахань һэм. Иимэ хүнүүд үшөө бии. Бургалтай дээрээ суурхаһан комбайнер Сандан Цыденов «Буряад үнэн» газетын хуудаһанда оорынгоо хөөрөөс толилһон байна һэн. Энэ комбайнер зүб лэ хэлээ гээшэ, һайнааршье хүдэлнэ. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл гэжэ оролдожо ябадаг, урагшаа һанаатай хүн. Мүн үшөө нэгэ комбайнер Бургалтай нютагтамнай суурхана. 1-дэхи отделенидэ хүдэлдэг комбайнер Бато-Мунко Бадмаев. Түрүүшүүлһээ гээгдэнэгүй, хододоо магтуулжа ябана.

Хуряалгын баатарнуудай һайнаар ажаллаһан дээрэһээ манай колхоз гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа дүүргээ. Энэ жэлдэ 12 мянган центнер таряа гүрэнэй амбаарта оруулагдаба.

Б. БАИРОВ.
Зэдын управлениин «Мир» колхозой экономист.

ИНДИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА ЕРЭБЭ

Индиин Республикын Президент доктор Сарвапалли Радхакришнан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар сентябриин 11-дэ хани ёһоор айлшалжа Москва ерэбэ.

Хүндэтэ айлшанаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Воронов болон бусад совет гүрэнэй ажал ябуулагшад, ажалшадай олон түлөөлэгшэд, мүн СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, журналистнууд Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

ДОКТОР С. РАДХАКРИШНАН А. И. МИКОЯНИИЕ БАРААЛХАБА

Индиин Республикын Президент доктор Сарвапалли Радхакришнан сентябриин 11-дэ Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоянийе бараалхан уулзаа.

А. И. Микоян, С. Радхакришнан хани халуунаар хөөрэлдэбэ.

Н. С. Хрущев доктор С. Радхакришнантай уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев сентябриин 11-дэ Кремль соо Индиин Республикын Президент Сарвапалли Радхакришнантай уулзаа.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэйнгөө үедэ Н. С. Хрущев, С. Радхакришнан хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнуудаар, мүн Совет—Индиин хани харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэбэ.

(ТАСС).

Н. С. Хрущев Кубын Республикын элшэн сайд К. Оливарес Санчестэй уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Советскэ Союзда байдаг Кубын Республикын элшэн сайд К. Оливарес Санчестэй тэрэнэй гүйлтаар сентябриин 11-дэ уулзаба. Н. С. Хрущев, К. Оливарес Санчес хани ёһоной халуун хөөрэлдөө хэжэ, хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

Индиин Президентын хүндэлэлдэ

МОСКВА, сентябриин 11. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство Индиин Республикын Президент доктор Сарвапалли Радхакришнанай хүндэлэлдэ Кремлиин ехэ ордон соо мүнөөдэр обед эмхидхэбэ.

Энэ обедтэ Президенттэй хамта, тэрэниие үдэшэжэ ябаһан хүнүүд, мүн Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Трилоки Н. Кауль, Советскэ Союзда айлшаар ерэһэн Индиин оборонын министр Я. Б. Чаван түрүүтэй Индиин сэрэгэй делегациин гэшүүд хабаадаа.

Энэ обедтэ Совет талаһаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, бусад совет хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад хабаадаа.

„Сельская жизнь" газетын редакциин коллективтэ, газетын хүдөө бэшэгшэд болон уншагшадта

Газетын арба мянгадахи номерой гараһантай дашарамдуулан, «Сельская жизнь» газетын редакциие, олон тоото хүдөө бэшэгшэд болон уншагшадыень КПСС-эй Центральна Комитет халуунаар амаршална.

«Сельская жизнь» газетэ хүдөө ажахы хүгжөөхэ ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэнь, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэдэнь, хүдөө ажахын продуктнуудые промышленна аргаар үйлэдбэрилэн абалга эмхидхэлгэдэнь партидаа эдэбхитэйгээр туһална. Ажалда коммунис ёһоор хандадаг, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ үнэн байхаар хүдөө тосхоной ажалшадые хүмүүжүүлхэ ябадалда энэ газетэ шухала үүргэ дүүргэнэ.

Мүнөө, хүдөө ажахын үйлэдбэри интенсификацилха хараа шугамые партиин баримталан бэелүүлжэ байха үедэ, хэблэлэй үүргэ хэмжээлэшэгүй ехэ болоо. Газетэнүүд болон журналнууд хүдөө ажахые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ, үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо, техникэ һайнаар ашаглалгын дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, хүсэ ба зөөри багаар гаргаад, ехэ продукци абадаг эрхим жэшээнүүдые бүхы талаарнь, гүнзэгыгөөр харуулха зэргэтэй. Хүдөө ажахын олониитын газетэ болоһон «Сельская жизнь» энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын талаар, мүн хүдөө тосхоной ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй Программые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалта туйлахыень «Сельская жизнь» газетын коллективтэ, тэрэнэй корреспондентнүүдтэ, олон миллион уншагшадтань КПСС-эй ЦК хүсэнэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

1964 оной сентябриин 11.

„Сельская жизнь" газетэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа

«Сельская жизнь» газетэ хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэлдэ хүдөө тосхоной ажалшадые элсүүлэн жагсаахын тула олон жэлдэ үрэтэй һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө, эрдэм наукын туйлалтануудые, хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэйнгээ түлөө арба мянгадахи номеройнгоо гараһантай дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Указаар **Ажалай Улаан Тугай** орденоор шагнагдаа.

СССР-эй Оборонын Министрэй Приказ

1964 оной сентябриин 13. № 201. Москва город.

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!
Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!
Нүхэд танкова промышленностиин хүдэлмэрилшэд, инженер, техникүүд!

Совет арад, тэрэнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөөдэр Танкистнуудай үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Угаа ехэ үүсхэл эдэбхиин бадаржа байһан оршон байдалда манай агуу ехэ Эхэ оронойажалшад энэ һайндэрые тэмдэглэнэ.

Түрэл Коммунис партиин хүтэлбэреэр совет арад коммунизм байгуулха ленинскэ замаар найдамтайгаар урагшаа дабшахадаа, экономико, нуака болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ, манай Эхэ оронойөөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа.

Дайн байлдаа зайсуулхын түлөө, буу зэбсэг бүгэдэ шиитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө, эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын түлөө Коммунис парти, Советскэ правительство эдэбхи ехэтэйгээр, оролдосотойгоор тэмсэнэ. Зүгөөр империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд үнэн зүб һанал бодолые хэрэгсээнгүй, дэлхэйн шэнэ дайнай гал түймэрые шатаажа магад гэжэ бидэнэр мартаха ёһогүйбди.

Совет арадай зохёон байгуулхы амгалан ажалые СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд найдамтайгаар, хёрхо хурсаар сахин хамгаална.

Сэрэгшэд-танкистнуудта хүсэн түгэс дайшалхы техникэ үгтэнхэй. Дайшалхы шадабаряа нарижуулан һайжаруулхын тулада эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаха, шэнэ техникые оролдосотойгоор шудалха, үндэр һэримжэтэй байха, ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлдэ хатуу шанга сохилто үгэхөөр хэзээдэшье зэһэнги бэлэн байха гээшэ совет танкистнуудай нангин уялга болоно.

Бүгэдэ арадай һайндэрөөр—Танкистнуудай үдэрөөр дашарамдуулан, таанадые амаршалан мэндэшэлнэб. Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ, сэрэгэй заяг журам бэхижүүлгэдэ, частьнууд болон соединенинүүдэй дайшалхы зэһэнги байлгые дээшэлүүлгэдэ саашанхи амжалтануудые туйлахыень танкова сэрэгүүдэй личнэ составта хүсэнэб.

Эрхим һайн бронетанкова техникэ байгуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень танкова промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хүсэнэб.

Танкистнуудай үдэрые һайндэрлэлгые тэмдэглэхын тулада ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, 1964 оной сентябриин 13-да, манай Эхэ оронойниислэл — Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, баатар городуудта—хорин артиллерийскэ буудалгаар салют үгэхэ.

Коммунизм байгуулагша агууехэ совет арад мандаха болтогой!

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд, тэдэнэй алдарта танкова сэрэгүүд мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ

УРГАСА АМАР БАЙЛГАНАГҮЙ

Совхозой главна агрономтой нэгэ үдэр соо

ҺАЯЛ 7 ЧАС болоод, үглөөнэй улаан наранай Үндэр-Сагаанай оройгоор аргаахан бултайжа байхада, совхозой главна агроном Абрам Халмактанович Андреевтэй «газик» машинаар 2-дохи отделениин тариалан тээшэ табилуулжа ябабабди.

Хэдэхэн хоногой урда тээ энэ харгыһаа хойшоо—Заха, Дундада, Шулуута, Дарбагайн зүүн, баруун гүбээнүүдэй тарялангай ургаса үшөө ойроо хүртөөгүй, нэлэнхы үргэн нэмхижэ, һалхи һэбшээндэ эбхэрэн долгилжо һуугаа һэн. Харин мүнөө нилээд ехэ тарянаниинь хуряагданхай, тоо томшогүй олон һолоомон бухалнууд зэлэ татан жэрынэ. Бүри саагуурнь үшөө тунга тарян соо ябаһан комбайнууд холоһоо түглылдэнэ.

Энэ жэлдэ июлиин тэнгэһээ хойшо, августда шанга халуун боложо, тарянай ургасын эдеэшэхые эрид түргэдхөө. Тиимэһээ Хориин үйлэдбэриин управлениин олонхи ажахынууд, тэрэ тоодо Чисаанын совхозшье таряа хуряалгадаа урда урдынхиһаа эртэ ороо юм. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ бүхыдөө 2 мянга хүрэхэгүй га таряа хадаад байбал, мүнөө 4000 гаран гектар ургаса баал болгоод, 2,5 мянган гектарынь суглуулжа сохёо. Гадна мянга шахуу га таряа комбайнаар сэхэ хуряагаа.

— Энээнһээ һураггүй ехэ таряа хадаха, хуряаха яһала аргатай һэмди. Теэд тохёолдоһон сагай уларил, эндэхи байгаалиингаа эрхэ байдал хараада абалсаагүйдэмнай яашье зохихогүй байгаа бшуу,— гэжэ нүхэр Андреев хөөрэнэ.

Нээрээшье энэнь яһала зүйтэй. Байгша ондо тарянай хэдышье эртэ эдеэшээ һаа, зарим газарта шэниисын ургаса һая болотор һүн эдеэгээ хүсөөгүй һуугаа. Хэрбээ ехээр яараад, тэрэниие сагһаань урда хуу сабшажархёо һаань, тарян баалдаа наршыжа хаташаха бэлэй. Мүн тэрэнь энэ ехэ бороодо ороод, баалдаа ургажашье болохо һэн. Юрэдөө хүдөө ажахын ямаршье хүдэлмэриие миил мухар нюдаргаар, нюдэ балай хэжэ бүтээжэ болохогүй.

Юумэ бүхэниие бодомжотой, холын хараа бодолтойгоор шиидхэхэ ёһотой болоно. Жэшээлхэдэ, совхозойхид бии байһан бүхы техникынгээ хүсэ зүбөөр хубаарилжа, жатка, олонхи «СК-3» комбайнуудаараа таряа амяарлан хадахынгаа хажуугаар, хэдэн «С-6» комбайнаар набтар ургаса сэхэ хуряажа эхилээ. Хадагдаһан баалые үни хэбтүүлэнгүй, саг соонь суглуулан сохижо захалһан. Тиигэжэ хадалга хуряалга хоёрой хоорондо забһар ехэ гаргаагүй. Баалаа бороодошье ехээр оруулаагүй.

ТУРААСГАЙН ЭХИН. Хоёрдохи отделениин тариалан. Эндэ 300 гектар амяарлан хадагдаһан шэниисын баал «СК-3» тухэлэй табан комбайн хуряажа ябана.

— Һаянай бороо һаатуулаа. Хоёр үдэрэй наран гаража, баалай һалхинда һүүрээд, хатажа захалхалаар энэ үглөөнэй хуряажа оробобди, гээд отделениин эрхилэгшэ Б. Санжимитыпов хэлэнэ.

— Орооһониинь һолоомонтоёо гаранагүй аабза?—гээд главна агроном бухалтай һолоомо онгиргоно.

— Комбайнер Цыдемункуев хэр хүдэлнэб? Голодоһо, гээлтэ гарганагүй гү?—гээд главна агроном нүхэр Санжимитыповтэ хандана.

— Үгы. Тээсгэн хөөрэлдэһэнһөөтнай хойшо ондоо болоо.

Хуряалгын эхилжэ байхада эндэ нэгэ иимэ ушар болоһон. Яһала дүршэлтэй комбайнер Ч-Д. Цыдемункуев 2—3 гектар газарта муугаар хуряаһан, баал үлөөһэн байгаа.

— Юундэ голодоһо гарганаш?—гэжэ бэшэ механизаторнуудайнгаа хэлэхэдэ, тэрэ:

— Намда олон гектар хуряагдаал һаа болоо. Шанар намда хэрэгтэй бэшэ,—гээ.

Энэ хүнтэй урдаһаа хаража хөөрэлдэхэ, ажалай түлөөһэнэй шэнэ гуримые үшөө дахин ойлгуулжа үгэхэ, механизатор бүхэнэй һэшхэл тухайшье һайса хэлсэхэ баатай бологдоо һэн.

— Хүн бүхэн үнэн зүрхэнһөө оролдон, газараа бодото һайнаар хахалжа, элдүүрилжэ, ямаршье ажалда бултаһэшхэлээрээ хүдэлөөгүй һаа, орооһо тарянай болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абажа шадахагүйбди,— гэжэ Абрам Халмактанович хэлэнэ.

Главна агроном, отделениие эрхилэгшэ, мүн тракторна бригадын бригадир Ц-Н. Намсараев гурбан ургаса хуряалга тушаа хэлсэхынгээ хажуугаар, тарялангаа һолоомоһоо сэбэрлэхэ, паар хахалха, үрэһэ хааха тухай хөөрэлдэнэ. Поли бүхэнэй паспорт, технологическа карта гаргажа харана.

— Борис Раднаевич, энэ Тураасгайнтнай тариалан нёдондо намар эртэ паарлагдаһанай ашаар мүнөө га бүриин 9—10 центнер ургаса үгөө бшуу. Харин хабар хахалжа тариһан Тудхалтада гектарай ехэдээл һаа, 6—7 центнер орооһон гараха. Намар паар хаһа сагтань хахалха гээшэ яаха аргагүй шухала. Зүб гү,—гээд нүхэр Андреев отделениин эрхилэгшэһээ асууна.

Тэрэнь зүбшөөнэ.

— Хүдэлжэ байһан гурбан трактор дээрээ үшөө хоёрые нэмэжэ табяа һаатнай һайн бэлэй. Амяарлан хадалгаяа дүүргээ хадаа, «Беларусь» тракторнуудаараашье үдэр, һүнигүй паар хахалуулыт.

— Тиигэхэмнай. Суудхын 100—120 га намарай паар заабол хахалха һанаатайбди, — гэнэ Санжимитыповынь.

— Харагты даа, эдэ «Скала», «Онохойская-4» сортын шэниисэ. Хоолосуудыншье яһала ута, ороoһониинь томо, нэгэ жэгдэ эдеэшэнхэй. Харин тэрэ «лютесценс» ургасань баһал муу бэшэ аад, һолоомониинь хоолосоо даангүй, унажа захалаа. Энэтнай гээлтэдэ орохонь гээшэ. Саашадаа тэрэнэй орондо хуу «Скала», «Онохойская-4», мүн дээрэ газартаа эртэ эдеэшэдэг «Селенгинская» сортын шэниисэ тарибалтнай зохисотой ха,—гэжэ главна агроном заабарилба.

ОТДЕЛЕНИИН тоог дээрэ ерэжэ, сэбэрлэгдэһэн, мүн комбайнһаа буугаад байһан ороoһо харана, үзэнэ. Ямар газарай ургасаһаа үрэһэ хаахаб, ямарынь гүрэндэ тушаахаб, хэдынь үлэхэб гэжэ тоолоно, томирнод. Амбаар, складуудаа үшөө дахин харана, шалгана.

— Зай, мүнөөдэрэй мэдээгээр хэды центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда ашажа ябуулбат?—гэжэ тоогые даагша Д. Дамбаевта хандагдаба.

— Хамта 7 мянга гаран центнер тарян ороод, тэрэнһээ 4,5 мянган центнерынь гүрэндэ тушаагдаа. Үшөө 1 мянга гаран центнер үрэһэн хаагдаа,—гэнэ складые даагша.

— Тоог дээрэ тарягаал б... түүлэгты,—гэжэ главна агрон... захина.

Бүри һүни болотор үшөө гур... отделениин тариалан дээгүүр ... хүдэлжэ байһан агрегадые за... лайнь гэрэлээр бэдэрэн зүбш... нилээд орой бусаабди.

...Главна агрономой кабин... ямар нэгэн хүдөө ажахын вы... шанги. Углуунуудтань, ха... һөөм ута хоолостой шэниисэ, ... тарянай, мүн үдхэн ногоон, ... сагар олон буурсагтай ... 2,5 метр ута кукурузын ... тонууд жарынэ. Эдэнь ... бүхэнһөө суглуулагдаһан. ... дөө сүлөө ороходоо, агрономуу... ниие наринаар шэнжэлжэ, ям... зарһаа хэды шэнээн ургаса г... хурьһаниинь юугаар дутааб, ... даа ургасынь дээшэлүүлхын ... тэндэ юу хэхэб гэжэ тодор... бшуу.

Иимэл даа главна агрономой ... лэ нэгэ үдэр.

М. НАМЖИЛ...

100 үдэртэ 100 килограмм

ҺАНАҺАНДА ХҮРЭГДЭХЭ БАЙХА

Малай тамир малшадай оролдолгоһоо гэжэ дэмы бэшэ хэлсэдэг юм. Илангаяа залуу малай хойноһоо харууһалха гээшэмнай тиимэ амархан хэрэг бэшэ, горитойхон оролдожо ажаллаха хэрэгтэй болгодог.

Би һүүлэй хэдэн жэлэй туршада фермэ дээрээ тугалшанаар ажалланаб. Гол түлэб буруунуудые даажа абаад, хашараг, гунжан болоторнь гэхэ гү, али эмэ тугалнуудые ороондо ороторнь, эрэ тугалнуудые мяханда тушаагдаха болоторынь харууһалаад, саашадань дамжуулан үгэдэг байнаб.

Үнгэрһэн жэлдэ 66 толгой буруун намда даалгагдажа үгтөө һэн. Зунай тэн багаар бэлэй. Олон гүүртэнүүдһээ суглуулагдаһан хадаа тамир шадалаараа адли бэшэ байгаа һэн. Зариманиинь томо, тарганууд, нүгоодүүлынь туранхайнууд. Тиимэһээ зун, намарай үедэ тэдэнээ һайса эдеэлүүлжэ, тамир тэнхээтэй болгохо хэрэгтэй бологдоо гээшэ.

Манай нютагта бэлшээримнай гол түлэб нуурнуудые зайжа нэмжыдэг. Ногоонойнь шанар, талые абажа хэлэбэл, мэдээжэ бээзэ — голой ногооной ямар байдагынь. Энээниинь малшан бүхэн хараадаа абажа ябаха зэргэтэй. Бэлшээрэ үдэшэ үглоониинь, наратай бороотой үдэрынь хаража байгаад һэлгэдэг байгаабди. Тиигээгүйдэ аргагүй. Бороотой үдэр үндэр, хуурай газарта бэлшээбэл таатай байдаг. Харин наратай дулаан үдэр нуур, хоолойнуудай эрье зубшан бэлшээхэдэ һайн ха юм. Тиихэдэ нэмэлтэ ногоон тэжээл гэжэ үгтөөгүй һэн. Харин ороoһо тарянай зүйлнүүд, машиндагдаһан һү яһала эдюулэгдээ.

Ороoһо тарянай үлэгдэл тээрмэдэгдэжэ, һү үһатай холигдожо малда үгтэдэг. Үбэлэй үедэ искусственна һү бэлдэгдэжэ шадал соонь малда таһалгаряагүй үгтэдэг байна. Үбэлэй һарануудта харууһалжа байһан буруунуудаймнай амидын шэгнүүр үдэр бүридэ дундаа зэргээр 700—800 граммаар нэмэһэн байна. Тиигэжэ тэдэнээ 180—230 килограмм шэгнүүртэйгээр зунай ногоон дээрэ гаргаад тушааһан байхабди.

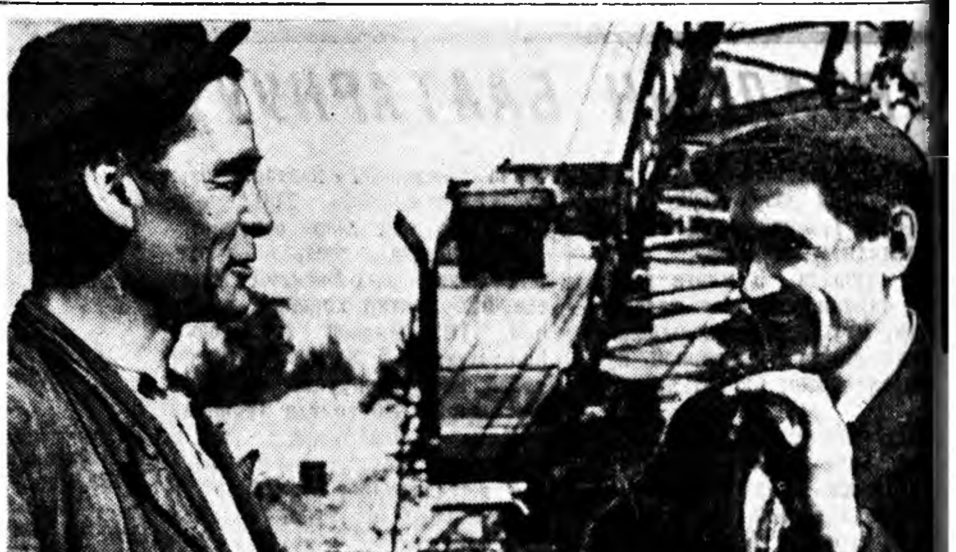
Мүнөө 134 толгой тугал тушаажа абанхайбди. Дулмажап Ариуноватай хамта эдэнэй хойноһоо харууһалнабди. Гушa гаран тугалнууд муу шадалтай, бусад малнуудтайгаа хамта ябажа бэлшэжэ шадахагүй тооной. Амяарайнь харюулха, концентрированнэ тэжээл нэмэжэ үгэхэ баатай бологдоно. Зунай зулгы ногоон дээрэ, һү болон ороoһо тарянай зүйлөөр дуталдаагүй байһан аад, зарим тугалнуудай иигэжэ турашаһаниинь гайхалтай байна. Хэнэй, ямар һаалишанай харууһалһан тугал бэ гэжэ манда мэдэхэ арга байхагүй, — хэдэн гүүртэнүүдһээ суглараа ха юм. Теэд фермын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энээн тухай мэдэжэ байгаад зохихо хэмжээ абадаггүйнь гэмшэлтэй. Бидэнэй һанахада һаалишан бүхэн харууһалжа байһан тугалайнгаа түлөө харюусаха ёһотой.

Энэ үбэлдөө эдэ 30-аад тугалнуудые дулаан байрада байлгажа харууһалаагүй һаа, бэрхэтэй байдалда орожо болохо. Наатанха ногооной һайниинь бэдэржэ, хадагдажа сохигдоһон тарянай үзүүртэ адуулжа, малаа хүйтэнэй эхилтэр һайса таргалуулжа абахын түлөө бүхы һаналаа табижа ажаллагдана гээшэ. Эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор бэлшээгээд, үһа дабһаар дуталдуулангүй харууһалхада залуу малшье хараа байса тэнхээ тамираа нэмэнэ гээшэ.

Үшөө 60-аад тугал манда нэмэжэ үгэхэ юм. Тэрэнээ ойрын сагта асаржа үгэбэл һайн байгаа. Харууһалха малаа бултыень суглуулжа абабал, нэгэ тээшээ ха юм.

Бүхы малаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр адуулжа, толгой бүриинь шэгнүүрые үбэлэй һарануудта сүүдхэдээ 800 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго урдаа табинхайбди. Һанаһандаа хүрэгдэхэ бээзэ гэжэ найдагдана.

Ц. ВАНЧИНОВА,
Нарһатын совхозой 3-дахи фермын тугалшан.

★

Григорий Спиридонович Кутузов, Николай Терентьевич Васильев гэгшэд барилгын механизациин управленидэ экскаваторщигуу даар хүдэлдэг юм. Һаяхан эдэнэр Татарский ключ гэжэ карьерэй барилгада эльгээгдээ. Эндэ ажаллаха зуураа, энэ нүхэднай даабаряа 120—140 процентээр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Г. С. Кутузов, Н. Т. Васильев гэгшэд.

В. ОСТРОВСКИИН фото.

★ ★

ҮНЕЭДЫНЬ ЮУНДЭ ҺУБАЙРНАБ?

Һү һаали, үхэрэй мяха ехэдхэхын түлөө малай тоо олошоруулха, түл түрэһыень бүрин түгэс түлжүүлхэ хэрэгтэй гээд малшан бүхэндэ мэдээжэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, үнеэн тугаллаһанайнгаа һүүлээр 60 үдэрэй туршада ототой болоод, үрэжүүлэгдэдэг гээшэ. Тиигээд 300 үдэрэй туршада һаагдадаг ха юм. Үнеэдые зүбөөр харууһалха зоотехническэ заабариие һайса дүүргэдэггүй, ажалаа гүнзэгыгоор мэдэдэггүй мэргэжэлтэдтэй, хүтэлбэрилэгшэдтэй ажахыда үнеэдынь олоор һубайруулагдадаг. Иигэжэ һубайрһан үнеэд жэл соо һаагдангүй ябажа, ажахыда гарза тохёолдуулдаг.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй түбэй фермын ажал тухай анхарал табимаар. Юуб гэхэдэ тэндэхи 94 үнеэдэй 59-ниинь тугаллаһан аад, оройдоол 12-ынь үрэжүүлэгдэһэн. Зүгоор лаб хээлитэй болоһониинь хүсэд шалгагдаагүй. Зарим үнеэдынь тугаллаһанай һүүлээр удаан саг соо үрэжүүлэгдэдэггүй. 5 үнеэдынь тугаллаһанһаа хойшо аяар 8—9 һара, 18-ниинь 6—7 һара үрэжүүлэгдэнгүй ябуулагданхоо. Һубайрһан үнеэдэй байһаниие мэдэбэшье, госстанциһаа абтаһан үрэһэ хаяжархёод, жэл хахадтай болоһон буха үнеэдтэе табиһан байна.

Тус управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо мүн иимэрхүү байдал тохёолдоһон. Эндэхи зарим үнеэдынь тугаллаһанһаа хойшо жэл, жэлһээ үлүү саг соо үрэжүүлэгдэдэггүй.

Иимэ таарамжагүй ябадалай ушар шалтагаан дары элирүүлхын түлөө ажахынуудай ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд наринаар шалгалта хэжэ, зарим үнеэдэй үбшэлһэн байгаа һаань, аргалха хэмжээ абаха уялгатай.

Эндэ дурдагдаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй иимэ хойрог аашые болюулхын түлөө управлениин зүгһөө хэмжээ абахаар болоо бэшэ гү?

А. БАЛДАЕВ,
гүрэнэй үрэжүүлгын станциин зоотехник.

Загаанай колхозой (Мухар-Шэбэр) Нефед Теслев дүрбэдэхи жэлээ буруунуудые харана. Мүнөө 118 толгой буруунуудай толгой бүриин шэгнүүр 280—300 килограмм болгоод тушааханьЬ.

Зураг дээрэ: Н. Теслев Түгэнын талада буруунуудаа адуулжа ябана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Колхозуудта профсоюзна организацинууд эмхидхэгдэхэнь

Халуун анхаралда хабатай баясамаар

Халуун анхарал... Энээн тухай бидэ ажабайдалдаа, хаанашье хэлсэнэбди. Парти, правительствын халуун анхаралые бидэ үдэр бүри мэдэржэ байна бэшэ аалди?

Хүдөө ажахы... Энэ һалбаримнай ямар түргэнөөр хүгжэжэ байна гээшэб! Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ бүхы ажалшадые зоригжуулха, хабаадалсуулха талаар профсоюзууд ехэхэн хүдэлмэри ябуулна, хүн зониие нэгэдхэжэ, алишье талаар туһалжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгые хурдадхана ха юм. Манай республикын совхозуудай рабочкомууд ажахын түсэбэй дүүргэлтэ, социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө тэмсэл, культурно-ажаһуудал һайжаруулха гэхэ мэтын хүдэлмэриие ямар үргэнөөр ябуулнаб даа. Тиихэтэй хамта эдэ рабочкомуудай зэргэдэ колхозуудай нютагай комитедүүд нэмэжэ орохонь.

Гүрэмнай бидэндээ үшөө нэгэ халуун анхаралай жэшээ харуулба. Байгша оной июлиин 20-до СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолой ёһоор колхозуудай түрүүлэгшэнэр, мэргэжэлтэд, механизаторнууд гүрэнэй тэдхэмжэ, страхованяар хангагдаха юм. Ихэдээ колхозой түрүүлэгшэнэр, тэндэ хүдэлдэг дээдэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд, зоотехник, агроном, ветврач, главна бухгалтер, тракторист-машинист, комбайнер, жолоошон, токарь, слесарь, моторист, монтёр, техникэ дээрэ ажаллагшадшье пенсидэ хүртэхэнь гээшэ.

Иигээд ерэхэдээ колхоздо ажаллажа байһан мэргэжэлтэд, механизаторнууд совхозой хүдэлмэришэн, алба хаагша шэнгеэр амаралта, пенси абаха, профсоюзай организациин дурадхалаар путёвкодо хүртэхэ, зундаа үхибүүдээ пионерскэ лагерьнуудта эльгээхэ, мүн бэшэшье олон эрхэ, арга боломжотой болохонь ха юм. Хэнэйшье мэдэһээр, энэнэй урда тээ колхозуудта профсоюзай организацинууд гэжэ байгаагүй. Харин мүнөө республикын 86 колхозуудта нютагай комитедүүдые эмхидхэхээр хараалбабди. Колхозой мэргэжэлтэд мүнөө ажалай дэбтэртэй боложо, ээлжээтэ амаралта абаха, үбшэлһэн тухай гэршэлгээр түлэгдэхэ мүнгэндэ хүртэхэ болохонь.

Үбшэлһэн тухай үнэмшэлгын ёһоор мүнгэн түлбэри ВЦСПС-эй болон СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын гаргаһан дүримүүдэй заабаряар үгтэхэ.

«Профсоюз—коммунизмын һургуули мүн» гэжэ дэмы хэлэгдэдэггүй. Иигэжэл арад зоной, колхозой мэргэжэлтэдэй ажаһуудал, ажал хэрэг, ажабайдалаар һонирхохо, тэрээндэ хамааралсан оролсохо, туһалха организацинууд хүдөө нютагтамнай түбхинэхэдөө, колхозой мэргэжэлтэд, механизаторнуудай ажалайнь дэбтэр соо тэдэнэй хүдэлмэриин стажые аржытар бэшэхэнь, хэзээ пенсидэ гараха, яаха тухайнь элирүүлхэнь даа. Хүнүүдэй ажал хүдэлмэриин стажые элирүүлгэндэ юлхозой правлени гол сэхэ харюусалгатай.

Колхоздо шэнээр байгуулагдаһан профсоюзна организацинууд совхозой рабочкомой хэдэг лэ ажал хэдэг байха юм. Жэшээлээдшье үзэебди. Колхозой хэн нэгэн мэргэжэлтэндэ гү, али гэр бүлэдэнь мүнгэн тэдхэмжэ үгтэхэ болог даа. Энээниие колхоздохи профсоюзна организаци шиидхэхэ. Тиихэдэ мүнгэн тэдхэмжэ үгэлгэн, ажал хүдэлмэриин стаж тодорхойлхо гэхэ мэтэ хэмжээнүүд хуули бусаар, буруугаар, колхо... профсоюзна организациин шиид... ригүйгөөр хэгдэһэн, бүтээгдэһэн ... гаа һаань, тэрэмнай колхозой т... риин болохо юм.

Мүнөө облпрофсоведэй хори ... хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютаг... гараба. Тэдэнэр колхозуудта п... союзна эхин организацинуудые ... хидхэхэ хүдэлмэридэ туһалхань. ... хидхэхы ажал айхабтар ехэ. Эн... рэгтэ совхозуудай рабочком... үйлэдбэриин управлениин болон ... хозуудай парткомууд хабаадал... СССР-эй профсоюзай дүримэй ё... нютагай комитедүүдтэ һунгалта б... хонь бшуу. Колхозуудтахи ню... комитедүүдэй хүдэлмэриие үйл... риин управленидэхи профкомите... хүтэлбэрилдэг байха.

Ажабайдалай эрилтэ... Энэнэй ... тээ колхозой мэргэжэлтэд ээл... амаралта, путёвко, пенси, мү... тэдхэмжэ, страховани, үбшэлһэн ... хай үнэмшэлгөөр абтадаг мүнгэ... лөөһэн, туһаламжа гээшые т... колхозой зүгһөө үзэдэг байгаа ... харин мүнөө өөрын профсоюзна о... низациин талаар эдэ бүгэдые аб... болохонь ха юм. Энэмнай айха... туһатай, удха шанартай ха... ябуулга гээшэ. Иигээд октяб... 1-һээ эхилжэ, республикымнай ... хозуудта профсоюзна эхин орга... цинууд хүдэлжэ эхилхэнь.

Хүн зонойнгоо аша туһада г... наймнай хандуулһан энэ халуун ... харалые манай хүдөө нютага... хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ... баяртайгаар угтаба.

М. ПЕТУХОВА,
Буряадай облпрофсоведэй ахалагша инструктор.

I ИНТЕРНАЦИОНАЛАЙ 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ХҮДЭЛӨӨНЭЙ БАТА НЭГЭДЭЛТЭ...

К. Маркс, Ф. Энгельсэй эмхидхэн байгуулһан, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ онсо ехэ үүргэ дүүргэһэн Нэгэдэхи Интернационалай (Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын Эблэлэй) 100 жэлэй ойе бүхы түрүү хүн түрэлтэн сентябриин 28-да һайндэрлэн тэмдэглэхээ байна.

Хүдэлмэришэн ангиин уласхоорондын энэ түрүүшын олоной эмхиин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай байһые В. И. Ленин нэгэнтэбэшэ тусхайлан тэмдэглэдэг һэн. Энэ эмхи «бүхы оронуудай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ угаа ехэ туһа хүргөө, бата бэхи үрэ сараа үлөөгөө» гэжэ Ленин бэшэһэн юм.

Нэгэдэхи Интернационалай гэшүүдэй түрүүшын билетүүд дээрэ: «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөрүүлгэ хүдэлмэришэн ангиин өөһэдынь хэрэг байха ёһотой... Хүдэлмэришэдые сүлөөлхэ гээшэ нютагай национальна зорилго бэшэ, харин мүнөөнэй ёһо гуримай дэлгэрһэн бүхы оронуудта хамаатай. Энэ зорилго тэдэ оронуудай хүдэлмэришэдэй хани харилсаае удаа дараалан батадхаһанай үндэһөөр лэ шиидхэгдэжэ болохо байна. Тиимэһээ: «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэжэ бэшэгдэнхэй.

«Коммунис партиин манифест» соо анха түрүүн найруулагдаһан, бүхы оронуудай ажалшадай политическэ, экономическа эрхын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэхые Маркс, Энгельсэй уряалһан энэ халуун уряае мэдэхэгүй газар гэжэ мүнөө бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ байхагүй. Үнгэрэгшэ зуун жэлэй наяад—ерээд онуудай үеэр гаргагдаһан листовко бүхэн, марксистнууд-подпольщигуудай уряа бэшэг бүхэн «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн лозунгоор дүүрэдэг байһан юм.

Нэгэдэхи Интернационал хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтөөр, уласхоорондын пролетариадые политическэ талаарнь хүмүүжүүлһэн, эмхидхэн жагсааһан, К. Марксын, Ф. Энгельсэй ябуулгаар бэлдэгдэн байгуулагдаһан түүхэтэй. Интернационалай байгуулагдаха үеын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн үзэл сурталай хүсэн түгэлдэр зэбсэгтэй болоод. Маркс, Энгельсэй зохёогоошо «Коммунис партиин манифест» соо найруулагдаһан, революционно теоритой, коммунис хүдэлөөнэй научна программатай болоод байһаниинь угаа ехэ удха шанартай байгаа.

Национализм ба шовинизм номнон, пролетариадые эб эмхигүй болгожо задагайруулхые оролдоһон, оролдожо байһан буржуазин политикые Маркс, Энгельс эрид буруушаагаад, пролетарска интернационализмын теори ба политика баримталан бэелүүлһэн байгаа. Марксизмын үндэһэ һуури табигшад уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин бата нэгэдэлтэй, һанал нэгэтэй байха тухай агуухэ суртал бодолые бүхы наһан соогоо олониитын дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлдэг байһан.

Маркс, Энгельс Интернационалай хамаг хүдэлмэриие ударидахадаа, тэрээниие тойруулан революционно хүдэлөөнэй эрхим түлөөлэгшэдые элсүүлэн нэгэдхэһэн юм. Эдэнь хэд бэ гэхэдэ, немец пролетариадай ударидагшад Бебель ба Либкнехт, немец хүдэлмэришэн-революционер Лесснер, Интернационалай швейцарска хэлтэсэй хүтэлбэрилэгшэ Беккер, францууд Дюпон, Лафарг, Серрайе болон бусад олон хүнүүд байгаа.

Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин бата нэгэдэл, нягта жагсаал зүндөө бүрилдөөгүй. Эдэнь хүдэлмэришэн анги доторхи жэжэ буржуазна, буржуазна нүлөөндэ эсэргүү олон арбаад жэлэй угаа шанга тэмсэлэй үрэ болоно.

«Европын, Америкын хүдэлмэришэн ангиин тэмсэхэ шадабаритай бүхы хүсые нэгэ агууехэ арми болгон нэгэдхэхэ» гэжэ Маркс, Энгельсэй сонсхоһон үг зорилгые хүсэлдүүлхын тула Нэгэдэхи Интернационал пролетариадта харша элдэб эсын үзэл бодолнуудтай таһалгаряагүй тэмсэхэ ушартай болоһон байна. «Карл Маркс» гэжэ статья соогоо тус тэмсэлэй гол удха ба шэнжэ шанарые гүнзэгыгөөр элирүүлэн, В. И. Ленин иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Маркс элдэб оронуудай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нэгэдхэн, пролетарска бэшэ, марксизмын урда тээхи социализмын элдэб формонуудые (Мадзини, Прудон, Бакунин, английска либеральна тред-юнионизм, Германидахи баруулжаа хэлбэрһэн лассальян хэлбэрил гэхэ мэтые) хамтын ябуулгын урасхал худар залан оруулха гэжэ оролдон, элдэб бүлгэм, шэглэлнүүдэй теоринуудтай тэмсэн, олон оронуудай хүдэлмэришэн ангиин пролетар тэмсэлэй нэгэдхэмэл тактика бүрилдүүлһэн юм».

Үмсын жэжэ ажалтанай ашаг туһые хамгаалдаг Прудоной һургаал хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлдэ эгээн аюултай үзэл сурталнуудай нэгэн байгаа. Прудон капиталис байгуулалтые газаа талаарнь хүбхай шууяатайгаар шүүмжэлжэ, «үмсын зоори» юрэнхыгөөр муушалан, общественэ элдэб бүлэг этгээдүүдэй дунда, тэрэ тоодо хүдэлмэришэн ангиин зарим хүбиин дунда мэдээжэ болоһон байгаа. Гэхэ зуура, «товарна үйлэдбэриие заһаруулан һайжаруулха» гэһэн Прудоной тодорхойлгонууд хүбхай хооһон зорилго, ондоогоор хэлэбэл, дарлалтата капиталис байгуулалтын үедэ ажалшадай байдал үндэһөөрнь хубилгажа шадахагүй зорилго табидаг байһан. Ангиин тэмсэлһээ арсадаг Прудоной номнол пролетариадые буржуазин мэдэлдэ оруулха аюул тохёолдуулдаг, түүхэтэ үүргэдэнь зүришэдэг байгаа. Прудоной үзэл сурталые элишэлэн бута сохёогүй һаа, ажалшадай нэгэдэл хангажа, социалис революциин түлөө пролетариадай тэмсэл эмхидхэжэ шадагдахагүй.

Немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи оппортунис ажал ябуулагшадай нэгэн Лассалиин хуурмаг теоринуудай хорото хойшолонгые Маркс, Энгельс мүн лэ үдалан элирүүлхэ ушартай болоһон. Лассаль бол национализмын аяда ороһон, гол асуудалнуудаар Бисмаркын буржуазно-помещигүүдэй гүрэнтэй эбсэһэн юм. Лассалиин тала баригшадай үзэл бодолые «хаашуулай-прусска засагта социализм» мүн гэжэ Маркс, Энгельс дүүрэн үндэһэ баримтатайгаар тайлбарилаа бэлэй.

Үргэн арад зоной политическэ, ангиин шударгы тэмсэлдэ бэшэ, харин ажалша олониитын хабаадалгагүй сэрэгэй үрбэлтанууудаар ниитын шэнэ байгуулалта тогтоохые хүсэдэг бүлэг революционернуудта түшэглэдэг, хорото үгсэлгын ба кружогшодой тактикые эрид шууд шүүмжэлэнгүйгөөр хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл туйлагдажа шадагдахагүй. Иимэ тактикые Францида Огюст Бланки баримталдаг байһан.

Марксизм-ленинизмын һургаалай үндэһөөр уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин бата нэгэдэл, нягта жагсаал хангаха зам хадаа революционно пролетарска теори зүбөөр хэрэглэхэ ба хүгжөөхэ эрилтэнүүдтэй, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй олон орёо асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалтай, түүхын бүхы онсо талануудые хараада абалгатай таһаршагүй холбоотой. Марксизмын үндэһэ һуури табигшадай бүхы гол зохёолнуудынь революционернууд-марксистнуудта иимэ эрилтэ ходо табидаг байна. 1872 ондо «Коммунис партиин манифестдэ» зорюулһан суута оршол доторoo Маркс, Энгельс (Нэгэдэхи Интернационалай ажал ябуулгын дүй дүршэлые хараада абалсан): Манифестын гол заабаринуудые бэелүүлгэ «хаа хаанагүй, ходоо саг үеын түүхэтэ эрхэ байдалһаа дулдыдаха» гэжэ тэмдэглэһэн.

Хүгжэн мандажа байгаа революционно марксизмын тугые хооһон сурталаар һолихо һэдэлгын зайлашагүй буруу һурадагые уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэ гэршэлнэ. Хүүлэлһэн, бодото ажабайдалһаа таһарһан үзэл суртал номнолһоной үндэһөөр элдэб оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе элсүүлэн эмхидхэхэ һэдэлгэнүүдэй бүтэ... байһаниинь элирнэ. Ажал ябуу... заабари болохо, хүдэлмэришэн ... гиин революционно теориие х... жөөхэ зуураа, марксизм... һургаалые ходоо уялгата г... болгохо гэһэн алибаа һэдэл... Маркс, Энгельс эрид бур... шаадаг байгаа. Сээжэлдэхэ, дабта... ха догмнуудай согсолбори шэн... теориие харагшадые, хүдэлмэришэ... хүдэлөөндэхи тэдэ ажал ябуула... дые Энгельс эрид шүүмжэлһэн ба... В. И. Ленин энэ бодомжые бүхы ... лаарнь дэлбэлэн, марксизм г... оройдоо хүгжэхэгүй һургаал бэшэ, ... рин ажал ябуулгада хүтэлбэри б... хо заабари мүн гэжэ хэлэдэг һэн.

Маркс, Энгельс Хүдэлмэриш... Уласхоорондын Эблэл эмхид... эхилхэдээ, элдэб оронуудтахи хү... мэришэнэй хүдэлөөнэй шэглэлые, ... жээтэ зорилгонуудые гүн гүнзэгы... шэнжэлэн тайлбарилһан юм. Ма... Энгельсэй һанамжын ёһоор, хүдэ... ришэдэй уласхоорондын эмхи м... пролетар бэшэ үзэл сурталай нүл... һөө үшөө сүлөөрөөгүйнүүдые, хү... мэришэн ангиин тэдэл отрядуудые ... баадуулхаар бодомжолон, тэрэ са... түүхэтэ оршон байдалда таарууламаар ... байгуулагдаха ёһотой байгаа. Нэг... хи Интернационал Маркс, Энгел... тодорхойлон зохёоһон программые ... дэһэ болгон, пролетар хүдэлмэри... шадые бэлдэхэ газар, революци...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной сентябриин 13.

СЕНТЯБРИИН 13—
танкистнуудай hайндэр

БЭРХЭШЭЭЛТЭЙШЬЕ hАА, ИЛАЛТАДА ХҮРГЭhЭН ЗАМ

М. Е. КАТУКОВ,
Советскэ Союзай хоёр дахин Герой,
бронетанкова сэрэгэй Маршал

Бухарест, Софи, Будапешт, Белград, Венэ, Варшава, Берлин, Прага — эдэ городуудтай совет танкистнууд hайса танил юм. Гитлеровскэ фашистнуудай эзэмдэлгэhээ Румыни, Болгари, Югослави, Венгри, Австри, Польшо, Германи, Чехословакиие сулөөлхын түлөө шанга тэмсэлэй түрүү зэргэдэ Совет Армиимнай танкова болон механизированнэ корпусууд добтололсоhон байна. Тэдэнэр хамагhаа түрүүн дайсанай обороной гал дүлэн соогуур гарадаг байгаа.

Теэд яахабши, танкова сэрэгшэдэй үүргэ иимэл ха юм. Саг зуура дайсанай эзэмдэлгэ доро орohон совет хүнүүдэй, hүүлээрнь Европын олон оронуудай хүн зон хамагай түрүүн манай танкистнуудтай уулзажа, баясан тэбэридаг, тааладаг байhандань бидэ омогорходог байгаабди. Дайсанай дарлалтаhaa сулөөлэгдэhэн хүн зоной хүндэдэ манай танкистнууд нэгэхэн минутын туршада хуягта машинаяа зогсоожо, халуун баярые хүргөөд, саашаа дабшадаг hэн. Добтолгоёо бүри шангадхан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай hүүлшын үдэр, hүүлшын час хүрэтэр дайшалхы түрүү үүргэеэ дүүргээ.

Би анха түрүүн Украинада дайлалдажа эхилээд, Москва, Белгород шадар, Днепр мүрэнэй оршондо дайсантай тулалдааб. Минии командалжа ябаhан танкистнууд Днепр мүрэнэй баруун ба зүүн хажууе, Баруун Украина, Польшые сулөөлэлгэдэ хабаадалсаад, дайшалхы замаа Берлин хүрэтэр үргэлжэлүүлhэн байна.

Эсэгэ ороною хамгаалгын Агуухэ дайнай шиидхэхы жэл —1945 ондо Одер мүрэн дээрэхи плацдармhаа Берлин хүрэтэр 150 километр үлөөд байба. Энэ зайе дайшалхы замаар гаталхын тула манай гвардейскэ танкова армиин түрүүн ябаhан частьнуудта 144 час хэрэгтэй болоhон юм. Ондоогоор хэлэхэдэ, час соо ойройдоо нэгэ километр шахуу урагшаа дабшагдаа. Гэбэшье иимэ нэгэ километр ямар ехэ бэрхэшээлтэйгээр дабагдадаг, хэды ехэ даботолго хэгдэдэг байгааб.

«48 час соо тэсэгты. 48 часай hүүлээр хубилалта болохо, өөhэдөө добтолгодо орохобди» гэhэн радиограмманууд Гитлерэй ставкаhaa дээрэ дээрэhээ дамжуулагдажал байгаа. Фашистнууд энэ хубилалтые хэды хүлеэгээшье hаа, эсэстэнь хүрэжэ шадаагүй. Тэдэнэр Одер, Нейсе мүрэнүүдэй эрьедэ, Зееловско, хадануудта, хэдэн олон уhа сөөрэмүүдэй эрьедэ, мүн Берлин шадар үсэд шангаар тулалдаа hэн. Берлиние хамгаалгада фашистнуудай кадрова дивизинүүдhээ гадна, танкнуудые бууудаха шэнэ буу—панцерфауст гэдэгээр зэбсэгжэhэн 200 батальон хабаадалсаhан юм.

Дайсанай хамаг хүсэеэ хуу элсүүлhэншье hаань, манай танкистнууд Берлинэй центр тээшэ шууд дабшажа ороо. Танкнуудай дайсанай обороные хэдэн хуби болгон таhа сохижо ороод, hүүлээрнь городые бүхэ гэгшээр бүhэлэн абаhан байна. 1945 оной апрелиин 22-то совет танкистнууд городой дүрбэн зүгhөө нэгэ доро добтолгодо орожо, Берлинэй үйлсэнүүдтэ гараа hэн. Энэ тулалдаанда 6300 танкнуудтай гвардейскэ дүрбэн танкова арми, танкова ба механизированнэ 9 корпус хабаадалсаа. Добтолгын гол участогуудай фронтын нэгэ километртэ манай 135 хүрэтэр танк хабаадалсаа. Дайнай жэлнүүдтэ анха түрүүшынхеэ иимэ олон танк нэгэ участогта табигдаhан гээшэ.

Дүй дүршэлөөр баян, эрэлхэг зоригтой, Коммунис партидаа, Эхэ орондоо үнэн сэхэ хүнүүд олон тоото энэ техникые жолоодоhон байна. Тэдэнэр түрэл оронойнгоо газар дайдые, город болон тосхонуудые сулөөлhэндэл адляар эрид шууд дабшалта хэжэ, дайнай hүүлшын шанга тулалдаае эхилээ hэн.

Танкистнуудайнгаа шууд түргөөр дабшалта хэhэнэй ашаар манай сэрэгшэд Берлиние хамгаалhан Гитлерэй 8 дивизи ба тусхай 20 батальоние бүhэлэн абаhан юм.

Берлин городые сулөөлхын түлөө болоhон тулалдаанай hүүлээр, дайшалхы машинануудайнь моторой үшөө хүрөөгүй байхада, танкова сэрэгшэдэй командирнууд өөhэдынгөө частьнуудтэ шэнэ добтолгодо дабшаха захиралта үгэбэ. Берлин шадарhаа Дрезден, Брно городуудые дайран, улаан одотой танкнууд дүлөөр соробхилон байhан Прага тээшэ шуумайлдаа.

...Майн 9. Дэлхэйн бүхы хүн зон манай илалтын үдэрые тэмдэглэжэ байба. Энэ баяр баясхаланта үдэрэй дүрбэн час 2 минутада совет танкистнууд восстанияар бодоhон прагынхидта туhалхаяа Чехословакиин ниислэл хото орожо ерээ. Прага—Боковице гэжэ линиин трамвайн паркда түрүүн хүрэhэн машинануудай дунда башнидаа 23 номертой совет танк ябалсаба. Механик Валентин Чернов тэрэ танкын жолоошон. Чех эхэнэр Баранкова тус танкын экипажда Улаан тугаа барюулба. танкын урагшаа дабшаха замыень заахашье хүн эндэhээ олдобо. Тус танк бүхы колонноёо дахуулан, городой центр тээшэ дабшаа. Оронойнгоо эрхэ сулөөгэй түлөө тэмсэhэн хүнүүд тэндэ шуhaa адхаруулжа байгаа hэн. Манай танкистнууд фашистнуудые үгы хэхэ хэрэгтэнь тэдэндэ ехээр туhалба. 23 номертой ябаhан тэрэ танк алдарта Совет Армиин дурасхаал болон хэтэ мүнхэдөө Прагада үлэнхэй. Танкын табигдаhан талмай совет танкистнуудай нэрээр алдаршанхай юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай илалтын баяр баясхаланта үдэрнүүд тухай би богонихоноор хэлэбэб. Илалтын эдэ үдэрнүүд хүрэтэр манай арми, тэрэнэй авангард — танкова сэрэгшэд бэрхэшээлтэ замаар ябажа ерээ. Энэ дайнай түрүүшын үдэр, hаранuудта бидэндэ ехэхэн хохидол ушаруулагдаhан гээшэ. Олон танкова ба механизированнэ дивизинүүдтэй Гитлерэй арми түргөөр дабшажа, Ленинград, Москва хүрэтэр ерэhэн байна. Тэрэ үедэ бидэнэр үсөөн танкнуудтай байжа, сухариха баатай болоhон байгаабди.

Дайнай түлэг дундаа ябажа байха үедэ шэнэ, эрхим hайн шанартай танкнуудаар хангагдажа эхилээбди. Энэ ушарые манай ехэ зол хуби гэжэ би тоолодогби. «34» гэжэ нэрэтэй дунда зэргын, «КВ» гэжэ хүндэ танкнууд бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоо hэн. Эдэ машинанууд Гитлерэй сэрэгүүдтэ шанга сохилтонуудые үгэhэн юм. Танкова бригадада ябаhан минии нүхэд Москва шадар болоhон тулалдаанда немецкэ 133 танк үгы хэжэ хаяа. Тиихэдэ Гудерианай суута танкова арми тэрэ тулалдаанай hүүлээр Москвада добтолжо шадахаяа болёо hэн.

Манай дунда зэргын танкнууд алишье талаараа дайсанай дунда зэргын танкнуудhaa үлүү hайн байhанаа харуулhан байна. Энэ hайн талыень хараада абаhан Коммунис партимнай тиимэ танкнуудые бүри олошоруулха шухала хэмжээ дары түргэн хараалаа юм. Тэрэ зорилгыень дүүргэхын түлөө совет хүнүүднай ехэхэн оролдолго гаргаа. Богонихон болзор соо танкова промышленностиин центрнүүд бии болгогдоо. Ойройдоо 51 үдэрэй турша дотор хүндэ танкын конструкци зохёогдоhон байна.

1941 ондо манайда тон үсөөхэн танкова батальон ба бригаданууд байhан hаа, жэл үнгэрөөд байхада танкова корпусууд, hүүлээрнь танкова арминууд байгуулагдаа бэлэй. Дайнай hүүлэй үедэ ороноймнай танкова промышленность жэлдээ 30 мянган танк, бронемашинануудые Советскэ Армидаа эльгээжэ байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй гаргаhан баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүй. Дайнай дүүрэhэнhээ хойшо үнгэрhэн 19 жэл соо бидэнэр миин байгаагүй, харин дайшалхы шадабари мэргэжэлээ улам дээшэлүүлжэ, Эхэ орондомнай добтолхоёо забдаhан ямаршье дайсанда шанга сохилто үгэхөөр хэзээдэшье бэлэнбди. Мүнөө бүхы Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодтой хамта танкова арминууд шэнэдхэн хубилгагданхай. Мүнөөнэй танкнууд хүсэнэйнгөө, шанарайнгаа, буу зэбсэгэйнгээшье талаар урданай дайшалхы машинануудhaa hураггүй ехээр хубилгагдаа гээшэ. Мүнөөнэй танкнууд тон үсөөхэн снарядаар hүни, үдэршье хамаагүй, ямаршье юумэ тудажа шадаха. Мүнөөнэй дунда зэргын танкнууд хүнгэхэнөөр жолоодогдодог, скоростинь бүри түргэн, харгыгүй газараар ябахаhaa гадна, гол мүрэние тамаран гаража шадаха болонхой.

Түрэл совет арадайнгаа амгалан ажалые, мүн социалис лагериин арадуудые хамгаалха хүсэтэ техникэ бидэндэ бии.

(АПН).

Манай танкистнуудай габьяа

[Бр]онетанкова сэрэгүүдэй главна маршал, сэрэгэй наукануудай док[тор] П. А. Ротмистров ТАСС-ай корреспондент Г. Сафроновтой танки[стн]уудай үдэрэй урда тээ уулзаа.

[С]оветскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй агуухэ габьяа, тэрэ тоодо совет [тан]кистнуудай баатарлиг хэрэгүүд тухай хүн түрэлтэн хэзээдэшье [март]ахагүй гэжэ П. А. Ротмистров хэлээ.

Советскэ бронетанкова сэрэгүүд граждан дайнай үедэ бии болоод, [Сов]ет армиин хэhэн бүхы байлдаанuудта совет танкистнууд хабаада[лса]н байгаа. Габэшье манай танкова сэрэгүүдэй дайшалхы хүсэ шадал, [сов]ет танкистнуудай шадабари болон габьяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын [Аг]ууехэ дайнай үедэ илангаяа эли тодоор харагдаhан байна гэжэ [гла]вна маршал hануулаа. Дайсание илаха хэрэгтэ танкова сэрэгүүд [ш]идхэхы үүргэ дүүргэжэ хэтын хэтэдэ алдаршаhан байна.

Совет танкистнууд бронетанкова орёо нарин зэбсэг шудалхын, дайшалхы ябуулга хэхэ үрэ ехэтэй онол аргада hурахын тулада бүхы хэшадалаа зорюулна. Тэдэнэр манай агуухэ социалис түрэнэй хилэ[н]үүдые хёрхо хурсаар сахин хамгаална гээд П. А. Ротмистров хөөрэл[дэ]эйнгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

— ЗУРЫНА, ЗУРЫНА ХАРГЫНУУД —

...ын бэлшэр... Хэды шэнээн hо[нин]! Удаан саг соо ушараагүй, [энэ] нүхэртэй уулзашахаш. Али [с]эбэл энэ юртэмсэдэ харалсаа[д] тээ танилсажа, хожомоо мэ[дэжэ] болохош. Харахадашни жии[миг]н, харин «абдарыень удалан» [гэ]жэгтэй hонин хуби заяан ...

...hэн хабарай нэгэ үдэр... [М]орбо шулуун гоёолтотой бай[гш]ой дээгүүр наранай элшэнүүд [...], хабарай дулаахан үнэр хал[и]ур сохёод абана. Эгээл энэ үедэ [х]ол ошохо манай автобус уруу [...] залуушуул орожо, hүүринүү[дэ]энэ. hайхан дуунай аялга зэ[д] бултадаа дуулалданад. Харин [...]мнай гансаараал аниргүй. [Ү]гэн холын бодолдо эзэлэгдэ[жэ], али hанаа үнөөндэ дарагда[...]иги нидхэеэ ниилүүлэн, доо[ха]ргы руугаа холые гэтэнхэй [...]лна...

[Хү]мнай юун хүм, ямар хуби[тай] хүн гээшэб гэжэ эндэ hууг[аа] олонхинь мэдээгүй байгаа. [...]ирэй хүн бүхэнэй хуби заяа[н]ин hонирхоодшье яахаб. Ма[ша]йроод ямар олон зон гээшэб! [...] hүүлдэнь жолоошынгоо нам[та]лахэ болоод байхадаа, энэ нү[хэ]рoноор танилсуулха hанал тү[р]н.

[Ма]най урда тээхи жэлнүүд. Шэ[...]ластиин Хёлгын районд оршо[...]шенга станцида Куприян Вял[ко]э хүбүүн байhан гээ. Тэрэ [х]алуун шулуу бултантай адли [...]он, Куприян бэеэ гамнангүй тэндэхи модоной участогта хара ажал хэhэн. Олон зуун кубометр модо улаан гараараа унагааhан, шэрэhэн. Удаашьегүй Куприян жолоошоной курс дүүргэжэ нютагаа бусаба. «Автомашина жолоододог болоhоор Куприянмнай томоотой болоол» гээд үетэн нүхэдынь наадалан гү, ёгтолон гү хэлсэдэг болобо. Теэд нээрээшье hургуулиин багша Вера басаганай досоо hайханаар харагдадаг байhан Куприян жолоошо болоhоор бүришье hайхан, бүришье дүтэ шэнгеэр hанагдажа эхилээ.

Хэдэн hарын үнгэрhэн хойно Куприян Вера хоёрой түрэ хурим хүхюутэй, зугаатайгаар үнгэрбэ. Залуу айл үнишье hуужа үрдеэгүй, Куприян үетэнтэеэ хамта хоёр жэлээр сэрэгэй албанда зорибо.

...Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн. Совет хүнүүд энэ дуулдаагүй хүндэ хүшэр сагые дабан гараад, дэлхэйе фашистнуудhaa абархадаа, хэды ехэ зориг, Эхэ орондоо инаг дуратай байhанаа харуулаа hэм. Эгээл эдэ жэлнүүдтэ Куприян Вялков Эхэ оронойнгоо эрхим хүбүүн байhанаа харуулба.

Нэгэтэ шэнэ ерэhэн газетэнүүд дээгүүр Тамбовско областиин колхозник Ферапонт Головатый гэгшын hайн hайхан үүсхэл тухай мэдээсэл толилоотой байба. Тэрэ патриот өөрынгөө мүнгөөр самолёт худалдажа абаад, фронт эльгээhэн байгаа. Головатын жэшээ сахилгаан шэнгеэр таража, иимэ зоной олошоржо байhые үдэр бүри газетэнүүд мэдээсэбэ.

Шэнэ hонин Вялковай hанаа бодол хэдэн хоног соо эзэлбэ. «Яаха гээшэб. Намайе дэмжэхэ гү. Фронт эльгээхэ гү?» гэhэн бодолнууд ороно.

—Бишни нэгэ юумэ хэхэмни. Юун гэжэ hанаха байнаш?—гэжэ Куприян Хушенгаhaa сугтаа ерэhэн өөрынгөө нүхэр красноармеец Алексей Крюковтэ хандаба.—Танк худалдажа абаад фронт ошохо гээ hаа ямар гээшэб. Намда мүнгэн байха. Вера намайгаа ойлгохо ёhотой—ушарыень хуу бэшэхэб.

Алексей нүхэртөө юушье хэлэбэгүй. Харин хожомынь лэ hанамжыень hайшааhанаа, мүн өөрөө баhал шиидэhэнээ мэдүүлбэ. Эдэнэй нүхэр красноармеец Михаил Губкин баhал тиигэжэ шиидээ. Дүрбэдэхи ханинь Василий Никифоров нүхэдhөө хоёр наhа аха, зайгаадшье үзэhэн, шахтадашье туршаhан, алтанай приискээр хүдэлhэншье эрэ байгаа. Тиин нүхэдөө дэмжэбэшье, мүнгэгүй. Зүгөөр приискдэ хүдэлжэ байхадаа, горитойхон хэhэг алта ерээдүйн сагта хэрэгтэй болохо гэжэ нюуhан байгаа ха. Харин дайнай үедэ хүн хараа байса хубилдаг hэмнай. Орондоо аюулай тохёолдоод байхада, өөрынгөө хара ами хараха гээшэ Василида одоол муухай шэнги hанагдаа ха юм. Тэрэ алтаяа асаржа гүрэндөө тушаахамни гэжэ Никифоров командиртаа хандаба.

Вера Петровна Вялкова hайхан сэдьхэлтэй эхэнэр. Харин түрүүн нүхэрhөө иимэ удхатай бэшэг абаад байхадаа хахабашье, hүүлдэнь яаралгүй бодожо үзэхэдөө hайшаагаа. Танкын сэндэ дүрбэ мянган түхэриг дутабашье hаань хүсөөгөөд эльгээбэ.

Куприянай нүхэдшье hанаашаяа бэелүүлбэд. Дүрбэн красноармеецуудэй hайхан үүсхэл тухай суу hураг сэрэгэй гарнизон соо сахилгаан шэнгеэр тараа hэн.

Хэдэн хоног үнгэрhэн хойно Москваhaa, Ставкаhaa эдэ дүрбэние дары ябуулха гэhэн богонихон телеграмма ерэбэ.

...Арбадахи хоногоо сэрэгэй эшелон наншаhaap. Мөөрнүүдэй түбэрөөн. Куприянай тархи соо hүүлэй үдэрнүүдтэ болоhон үйлэнүүд. Буурал толгойтой сэрэгэй ноёной таалаhые, частьhaa халуунаар замдань үдэшэhыень, гэртээ ороод гараhанаа hанан hанан хэбтэнэ. «Юун иигээд болохоб?» гэhэн бодолшье эзэлнэ.

Сэрэгшэдые генерал Федоренко хүлеэн абаба.

—hайн үүсхэл гаргаат. Теэд танклаа hуужа байлдаан соо орохын тула түрүүн hураха хэрэгтэй,—гэжэ генерал эдэнээр хөөрэлдэhэнэй hүүлдэ хэлээ hэн.

—Зургаа hара hураад байхадамнай маанадые сэрэгэй заводто танкнуулаа тушаажа абахыемнай асараа,—гээд Куприян Иванович тэрэ сагые hанан хөөрэнэ.—Томо кранда үлгөөтэй ябаhан танкын корпус хараад: «Энэ, Вялков, танай танк»,—гэжэ дахуулан ябаhан инженер хэлэбэ. Үнэншөөгүйб. Харин үнишье болоогүй байхада, танкмни бэлэн болоод байгаа hэн.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ТАРЯАШАДАА ХЭР ХАНГАНАБТА?

ТАРЯАН ДАЛАЙ БА САГААН ХАЛААДТАН

Табан жэлэй урда тээ зүрхэеэ хүдэлгэн, больницын үүдэ татахада ямар hэм? Эмшэлэгшэ... Хүнүүдэй элүүр энхые сахихаяа табигдаhан хүн гээшэ хаб гэжэ hанахадаа, нэгэдэхеэр, айдаhамшье хүрэн алдаа, хоёрдохёор, этигэжэ ядагдаа. Иигээд лэ эмшэлэгшын үдэрнүүд хойно хойноhoонь hубаряа бэлэй. Үдэр бүхэндэ хүнүүдэй үбшэ үзэжэ, тэдэндэ туhалха, аргалха хэрэгнай тиимэшье амархан бэшэ байгаал! Табан жэлэй туршада нэгэ багахан дүй дүршэл олоогдоо, ажал хэрэгэй амта шүүhэн танигдаал юм бээзэ. Тиибэшье үшөөл багые мэдэхэб гэжэ hанагдана. Гансахан таhалга, больницын залнууд намда олые үгэжэ шадахагүй, харин би үдэр бүхэндэ элдэб хүнүүдтэй ушарнаб, олон хүнүүдэй хуби заяан, ушар байдалтай танилсанаб.

Жэл бүхэндэ энэ кампанида эмшэлэгшэд ямараар хабаадалсанаб гэhэн үгэ гарадаг. Энэньшье зүб. Бидэ хүн зонойнгоо элүүр энхые сахихаяа табигдаhан хүнүүд hэн хойноо эдэ бүгэдэ кампанинуудай үедэ шударгыгаар хүдэлхэ гэhэн арюун зорилго, үялгатай гээшэ аабзабди. Врач, эмшэлэгшэ энэ хэрэгтээ яажа ханданаб, бүхы арга боломжоёо хэрэглэжэ шадана гү?

Недели бүхэндэ четверг—профилактикын үдэр. Теэд манай зарим эмшэлэгшэд (нэрыень дурдаад яахамнайб, энээнгүйгөөр бүгэдэ эмшэндэ мэдээжэ хэрэг) энэ үдэр юу хэнэб? Четверг, воскресени... Амаралтын үдэрнүүд гэжэ тоотой болошонхой. Үглөөгүүр 8—9 час багта амбулатори болон больницынгаа таhагуудта ерэжэ hуудаг, эндэ эмшэлүүлжэ байhан хүнүүдээ эрьедэг заншалтайбди. Энэ хэрэгтэ 2—3 час hалана. Богонёор хэлэхэдэ, үдын эдеэлэлгэн болотор эдээндээ сагаа барахаш. Үгышье hаа ямар нэгэн үбшэн хүн «түргэн туhаламжа—машина» эрихэ, эмшэлэгшые дуудаха. Үдэhөө хойно үбшэн хүнүүдые үзэхэш, больницада оруулхыень оруулхаш.

Эдэ бүгэдые юунэй түлөө тоолонобиб? Юундэб гэхэдэ, ажалай юрын үдэрнүүд иимэрхүүгээр лэ үнгэрдэг байха. Харин холын отара, гүүртэ, полевой станда ошохо сагнай үгы, хаанаашье хүрэнэгүйбди гэхэ эмшэлэгшэд олон ушарха.

Хүндэтэ сагаан халаадтан! Илангаяа хүдөө нютагуудай фельдшерскэ пунктнуудые даагшанар, хэндэшье нюуса бэшэ, четвергын үдэрые зариманайнай хайшан гэжэ үнгэргэнэб, шухала кампаниин үедэ hанаа амархан гэртээ hууха дуратайшуул яhалашье олон байдаг бэшэ аал? «Четверг—профилактикын үдэр» гээд лэ өөрынгөө гэр шадарай ажал хэрэг гү, али хубсаhа хунараа угаашадаг ушарнууд яhала олон дайралдадаг бэшэ аал? Хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үедэ таряашад, механизаторнууд амарна аал? Үгы. Тэдэнэр үдэр hүнигүй шахуу ажаллана. Адагай захань үбhэ хуряалтыешье абая. Зунай богонихон энэ хаhада хүдөө ажахын ямаршье ажалшан амархые хүсэдэггүй, хүсөөшье hаа үбhэн хэрэгтэй, хожомдоо hаа үбhэгүй hуухабди гэжэ мэдэнэ. Харин бидэ, эмшэлэгшэд, юу хэлэхэб даа, үшөөл амаралтатайхан байдаг гээшэбди.

Таряан... Хилээмэгүйгөөр хэншье байжал шадахагүй hэн хойноо бултал оролдохо зэргэтэй бэшэ аалди? Хүн зоной талаhaa хэлэгдэhэн үгэ хүүрнүүдые шагнамаар. hаяхан Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү комбайнер Ермил Ивановтой уулзагдаа. Энэ хүмнай hайн ажаллана. Үдэрэй 20—25 гектар таряа СК-3 гэhэн түхэлэй комбайнаар хуряана. Харин манай ошоходо, Ермил ууртайшаг байгаа:

— Врачнар... врачнар... гэлсэхэт. Үшөө энээгүүр тон хомор харагданат.

Нээрээшье зүб. Бидэ, Хонхолын больницаархин, таряа хуряалгын урда тээ, тэрэнэй үедэшье Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полевой стануудаар ябаhан. ариг сэбэрыень шалгаhан, санбюллетеньнүүдые гаргаhан, лекци, элидхэл уншаhан, медицинскэ аптечкэнүүдэй эм домуудта нэмэри оруулhан байхабди. Энээн тухай хуурайгаар хэлэхэтэ, бараг ажаллаhан. таряашадта ошоhон, бэрхэл эмшэлэгшэд болохобди. Үнэн дээрээ таряашадай дунда эмнэлгын гүнзэгы хүдэлмэри ябуулнагүй гээшэ хабди. Четверг, воскресени—манай амаралтын үдэрнүүд болоод байгаа. Зүгөөр хаа яахан үбшэлhэн хүнүүдтэ ошохо ушарнууд үзэгдөө ааб даа. Энэшье үсөөн.

Техникые аюулгүйгөөр хэрэглэхэ тушаа хэдэн олон лекци, элидхэлнүүд уншагдаа гээшэб! Зүгөөр уншаха ондоо, харин тэрэние хүн бүхэнэй хадуужа, ойлгожо абамаар хэлэхэ, хөөрэхэ гээшэ эмшэлэгшын шадабари болоно бшуу. Механизаторнуудые хоёр халаанда ажаллуулха гэхэдэ, үшөөл хүн дутаhaap. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө 17 комбайн ажаллана. Комбайн бүхэндэ 2 хүн, тиибэшье тракторнуудта хүн дуталдаhaap. Үни амарангүйгөөр ажаллаhанай аша юун болоно hэм: энэ үнгэрэгшэ хабар Горюнов гэжэ прицепщик хоёр халаанда амарангүй ажаллаад, загуун дээрэ унташоод, тракторта даруулшана hэмнай. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, энээн тухай hайн хадуужа абыт. Бидэ, эмшэлэгшэдшье, шадалаараа болонобди.

Эмшэлэгшэдэй ажал ехэ. Жэшээлхэдэ, манай Хонхолын больницада 25 hуури бии. Үшөө поликлиникэ байха. Никольск тосхондо фельдшерскэ пункт. 18 отара, гүүртэнүүд, 3 полевой стан, 1 кульстан. Тиибэшье бидэ, эмшэлэгшэд четверг, воскресение мэдэнгүй хүдэлхэ зэргэтэйбди, хүдэлнэшьебди. Эмшэлэгшэ хүн ажахын ажалай ябасаар hонирхоогүй байгаа hаа муухайл гээшэ, бидэнэй заримашуул тиихэдэ хаана яана юунэйшье боложо байhые мэдэхэгүй hуужа байдаг.

Манай мэдэлэй газарта 120 механизатор ажаллана. Энэмнай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозой механизаторнууд болоно ха юм. Тэдэмнай таряа хуряалгын урда тээ бултадаа үзүүлэгдэhэн, рентгендэ харуулагдаhан. Бидэнэр полевой станууд дээгүүр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэбди, тэдэнэйнгээ hонор, ойлгосотой байхын тула ажабайдалhaa, өөhэдынгөө ажахы дээрэhээ жэшээнүүдые абалтай болоно бшуу. Манай больницын машина амаралтын, четвергыншье үдэр полевой стануудта ошодог. Колхознай хэды шэнээн таряа хадажа байнаб, ямар дутуу дундануд үзэгдэнэб? Үбшэлhэнhөө боложо хүнүүд hаатана гү? Ажалай бүтээсэ хэр бэ? Хэр хүнүүд амарнаб? Эдеэ хоолынь ямараар бэлдэгдэнэб? Тоолохо болоо hаа, олон лэ асуудалнууд бидэние хүлгүүлнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө үень хоёр мянга гаран гектар шэниисэ хуряажа, 30-гаад мянга гаран пүүд ороохо гүрэндэ худалдаад байна. Харин худалдаха түсэбынь—120 мянган пүүд. Үшөө ехэл ажал...

Хуряалгын үедэ үбшэнэй шалтагаанаар хүнүүд ехэ hаатаагүй. Хурга, гар, хүлөө адаhан ушарнууд хэдэн дахин үзэгдөө. Тиибэшье ехэнхи механизаторнууд аюулгүйе сахиха дүримые hайн мэдэнэ. Манай фельдшернүүд, медсестранууд Безбородова, Митрофанова, Кукушкина, Цыбанова гэгшэдэй габьяа эндэ бии. Тэдэнэр энэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Үбшэлhэн механизатор эртэ үглөөгүүр, hүни оройшье эмшэлэгшын туhаламжа абажа шадаха, юундэб гэхэдэ, манай машина, нэгэ медсестра ходо дежурлана.

Хүндэтэ эмшэлэгшэд! Энэ шухала кампаниин үедэ амаралтые мэдэнгүй бидэ ажаллаял. Таряа хуряалгын hүүлдэ амархамнай яашаха hэм. Үбшэнэй шалтагаан боложо, нэгэшье механизатор ажалдаа бү hаатаг лэ. Эмнэлгынгээ хүдэлмэрие эмхитэйгээр ябуулжа; хүн зонойнгоо элүүр энхые сахиха нангин хэрэгтэ хубитаяа үнэн сэхээр оруулжа байбалнай хүнүүдэй ажалай бүтээсэшье дээшэлхэ hэн.

О. МОРОЗОВА,
Мухар-Шэбэрэй Хонхолын участково больницын врач.

[...]АЙХЫН ТҮЛӨӨ МАРКС, ЭНГЕЛЬСЭЙ ТЭМСЭЛ

[...]ай агуухэ hургуули болоо. Нэ[гэдэхи] Интернационал дэлхэйн олон [орон]уудай хэдэн мянгаад хүдэлмэри[шэдые] туг дороо анха түрүүн жагсаа[жа, м]арксизмын hургаалай дэлгэрэл[ги]ээр үргэдхэhэн байха юм.

[Ма]рксизмын үндэhэ hуури табиг[шадай] асари ехэ аша габьяань юуб [гэхэдэ], тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин [улас]оорондын тэмсэлэй баримталха [ёhо]ын, пролетариадай интернацио[нальн]а нэгэдэлэй тактикын үндэhэн [...]е тодорхойлhон байна.

[Ма]ркс, Энгельс орон бүхэнэй онсо [...]онуудые уласхоорондын хүдэл[мэриш]энэй хүдэлөөнэй юрэнхы зо[рилго]нуудтай тааруулха ябадалда [...]адые hургаа.

[Ин]тернационалда нэгэдэhэн хүдэл[мэриш]эн ангиин отрядуудтахи эмхи [...]журам болон нэгэдэлые бэхи[жүүлхэ] гэжэ Маркс саг үргэлжэ орол[до]жо байhан.

[...]э буржуазна революционно ту[...] узэл бодол баримталдаг, «зүү[н] үгэ хүүрээр халха хэжэ, комму[низм] болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе [...]змын арюун дардам харгыhaa [х]уруулхаар hэдэдэг жэжэ буржуаз[на] [...]эдүүдэй үндэhэ баримтагүй [...] номнолые Маркс, Энгельс саг [...]э буруушаадаг байгаа.

* *
*

[18]71 оной мартын 18-да Парижда [хүдэлм]эришэн ангиин түүхэдэ түрүү[шын] засаг түрые гартаа абаhан юм. Маркс болон Энгельс, тэдэнэй ударидадаг Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын Эблэл «огторгойе добтологшо коммунарнуудые» эрид шууд хамгаалhан байгаа. Тэрэ Коммуные Интернационалай оюун бодолойнь аша үрэ гэжэ Маркс омогорхолтойгоор нэрлэhэн.

Коммунын составта Интернационалай француз хэлтэсэй олон гэшүүд орohон байгаа. Марксын толгойлдог Интернационал баатар габьяата парижануудые дэмжэхыень бүхы оронуудтахи хэлтэсүүдээ элсүүлhэн, Коммунын ударидагшадта зүбшэл, заабаряаа, hэргылүүлгээрээ туhа хүргэhэн. В. И. Ленинэй хэлэhэнэй ёhoop, Парижай бүhэлгаалан бодоhон пролетариадта Карл Маркс «тодорхой зүбшэл үгэдэг байhан, **бүхы** хүдэлөөе **дээдэ шатада** гарган бадаруулhан олониитын **тэмсэлдэ** хабаадаhан» юм.

Парижай Коммуна даргдабашье, Интернационалай суртал бодолые тон үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Интернационалай Генеральна Соведэй уряа болгон хэблэгдэhэн, «Францидахи граждан дайн» гэжэ гайхамшаг сэсэн зохёол соогоо Парижай Коммунын дүй дүршэл ба hургаалые Маркс согсолhон байдаг. Пролетариадай диктатура тухай, пролетар интернационализм тухай марксис hургаал Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын Эблэлэй энэ шухала документ дотор саашадаа улам хүгжөөгдэhэн байна.

Нэгэдэхи Интернационал оршон байhан эгээн бэрхэтэй үедөө анархистнууд-бакунистнуудай зүгhөө добтологдоhон юм. Тэдэнэр «зүүнэй» хуурмаг-революционно үгэ хүүрнүүдээр. лозунгнуудаар халха хэжэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи нэгэдэлые hандааха галзуу ябуулга үүдхэhэн бэлэй.

Тэрэ үеэр Интернационал дотор бута сохигдоhон прудонистнуудhaa бакунистнуудай илгаань юун байгааб гэхэдэ, бакунистнууд капиталис байгуулалтые хүсөөр шэнэдхэн хубилгагшад гээшэбди гэжэ өөhэдыгөө нэрлээд, хүдэлмэришэн ангиин политическэ хүдэлмэри ябуулха али бүхы арга боломжые буруушаадаг, бүhэлгаа хэхые, гүрэн дары үгы хэхые номнодог байhан. Бакунин газаа талаараа революционно шэнги байhан аад, үнэндөө пролетариадай революционно диктатурые буруушаадаг, капиталда эсэргүү тэмсэлдээ ажалшадай эрхэбэшэ булигдаха ябадал тохёолдуулдаг hэн.

Бакунистнууд интеллигенциин дундаhaa гараhан «бэрхэ хүнүүдэй» үүргые магтадаг, харин арад зониие «эб эмхигүй хүдхараан» гэжэ доромжолон нэрлэдэг байгаа. Тэмсэлэйнгээ аласай зорилгын талаар Бакунинай баримталдаг хараа бодол габал, ангита обществые үгы хэхэ бэшэ, харин «ангинуудые тэгшэдхэхэ» бөөрэнхы эрилтэ табидаг байhан.

Бакунинай тала баригшад өөhэдыгөө бодото революционернүүд гээшэбди гээд, союзнигуудаа обществын хог богуудай, шаара шабхаруугай дунда, провокаторнууд ба шпионуудай дунда бэдэрдэг байба. Бакунин тиигэжэ пролетариадай зэргэдэхи эмхи гуримые задагайруулан, Интернационалда эсэргүү тэмсэлдэнь уласхоорондын полицида туhалдаг байгаа гэжэ Маркс тон зүбөөр бэшэhэн юм.

«Альянсын» ахалагша Бакунинай, тэрэнэй дүтын хани Гильомай задагайруулха зорилготой ябуулгань 1872 ондо, Нэгэдэхи Интернационалай Гаагска конгресс дээрэ бүрин элишэлэгдээд, тэдэнэр Интернационалhaa гаргагдаа hэн. Тиигэжэ Бакунинай тала баригшад hамна сохигдоо бэлэй.

Олонhoo таhарhан үзэл бодолые Марксын, Энгельсэй эрид шууд буруушаан, шанга сохилто үгэhэниинь пролетариадай эмхидэлэй түлөө, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй эрхим жэшээ болоно. Маркс, Энгельсэй толгойлдог байhан Интернационал уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе сэгнэшэгүй шухала дүй дүршэлөөр баяжуулаа. Нэгэдэхи Интернационал «...бидэнэй мүнөө тогтоон байгуулhан бүхэдэлхэйн социалис республикын ордоной hуури табижа үгөө hэн» гэжэ Ленин бэшэhэн байдаг.

Нэгэдэхи Интернационалай түүхые шэнжэлэн шудалхадаа, уласхоорондын пролетариадай эб эмхи таhалагшадта, бүлэг можо бологшодто эсэргүү тэмсэлэй, научна коммунизмын үндэhэ hуури табигшадай тэмсэлэй али тухай ехэ удха шанартай байhые мүнөө бүри эли тодоор хаража байнабди. Тиимэл ушарhaa мүнөө, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд эб эмхи таhалха ябуулга үүдхээд, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй талаар хамтаараа тодорхойлhон жэнхэни хараа шугамда эсэргүүсэн тэмсэжэ байхадань, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нягта нэгэдэл, бата эмхидэл, тэрэшэлэн хүдэлмэришэн ангиин бүхы отрядуудай интернациональна нангин зорилгонуудаа дүүргэлгэ хэзээ хэзээнэйхиhээ шухала болонхой.

Эб таhалха гэжэ оролдодог хитад хүтэлбэрилэгшэд хубхай революционно хооhон үгэ хүүрээр халха хэжэ, марксизм-ленинизмые hайшаадаг хэбэртэйгээр мэти шашалдаад, үнэндөө hүйдхэл hандаралай хүдэлмэри ябуулна, марксизм-ленинизмтэй тэмсэнэ. Хитад «теоретигүүд» хэды үсэрэлдэбэшье, хүсэн түгэс энэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые hандаргажа шадахагүй. Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй балмад ааша, хооhон номнол, бүлэг можо болоhон, эб таhалха зорилготой ябуулгань түүхын хүгжэлтын хүсэтэ далайсаар хамагдажа хаягдахал.

Маркс, Энгельс зуун жэлэй урда тээ «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэhэн уряа доро уласхоорондын пролетариадые нэгэдхэн жагсааhан юм. Энэ уряань 100 жэлэй турша соо элдэб оронуудай эсэргүүсэн тэмсэгшэ хүдэлмэришэн ангиин тугууд дээрэ залиршагүй гэрэл түхөөн яларжа байгаал. Энэ уряань мүнөөшье капиталтай тэмсэhэн байлдаанууд дотор ажалшадай илалта хангаха зайлашагүй эрхэ нүхэсэл боложо hаргама hайхан туяагаа сасанал.

Агуухэ марксист В. И. Ленинэй байгуулhан Советскэ Союзай Коммунис парти Хүдэлмэришэдэй Уласхоорондын алдарта Эблэлэй эрхим hайн үг залгамжалагшань болоод. Коммунис Манифест дотор найруулагдан тунхаглагдаhан Маркс, Энгельсэй hургаалые улам дээшэнь үргэжэ, мүнөө сагай догматигуудай, шэнэ түхэлэй троцкис hандаргаашадай бүхы добтолгоhоо марксизмые хэлбэришэгүйгөөр хамгаална.

Ушар мэдэхэ болоhон бүхы үе соогоо—70 шахуу жэлэй туршада революционно хүдэлөөнэй зэргэдэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэри доро ябажа, марксистско-ленинскэ hургаалай түгэс илалтын түлөө, манай гайхамшаг орон дотор коммунизмын илалта туйлахын түлөө тэмсэhэн, тэмсэжэ үргэлжэлhөөр байhандаа хизааргүй золтойб.

Федор ПЕТРОВ,
1896 онhoo КПСС-эй гэшүүн,
Социалис Ажалай Герой.

Шатараар мастерта кандидат нэрэ зэргэдэ хγртэхын тγлөө Улаан-Υдэдэ γнгэргэгдэжэ байhан турнирта республикымнай бэрхэ шатаршад хабаадалсана. Зураг дээрэ (зγγн гарhаа): мастерта кандидат С. Могордоев шатаршан П. Тоглоевтой наадажа байна.
Л. ГАРМАЕВАГАЙ фото.

ЗУРЫНА, ЗУРЫНА ХАРГЫНУУД

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Хγбγγд танкнуудаа абажа шалгалта, туршалга хэлсэбэ. Тэрэ заводой дэргэдэ резервдэ танкистнууд, фронтовигууд олон байгаа. Тэдэнhээ экипажуудые бγридхэбэд. Вялковай машинын командираар москвич Александр Свистунов, буудагша-радистаар Виктор Глущенко, hомологшоор Владимир Боев гэгшэд томилогдонхой.

1944 оной зун. Эдэ дγрбэнэй hанаhан hанаан одоол бэелγγлэгдэв. Куприян Вялков дайнай гал дулэн соо орохынгоо урда коммунист болоод, танкаараа тγрγγшын атакада Яссы город шадар орohон юм.

Хоёрдохи атакада ороходоо Вялковай экипаж танкистын γзэдэг юумэ γзөө. Байлдаанай тγлэг дунда дайсанай hомон танкыень сэхэ тудаба. Хэдэн минута соо мэдээ алдаhанай hγγлдэ лүгээрээ газааша гараходань, танкнь шатажа, башниин хоёр тээгγγр аржытар бэшээтэй «Дальневосточник Вялков» гэhэн сагаан γзэгγγдые хγхэ дулэн соробхилон эдижэ байба. Үбсүүгээрээ хүндөөр шархатаhан Саша Свистунов тыл ябуулагдаба.

Танкын дүрэбэшье, энэ нэрэ галда шатаагүй. «Дальневосточник Вялков» гэжэ бэшэгтэй ондоо танкда Куприян hууба.

Ингэжэ эхилhэн энэ замынь хэды хүндэ, хэды бэрхэшээлтэй байгаа гээшэб! Тэрэ сагта болоhон үйлэнүүдые бултыень hанаха аргагүй. Эсэшэ сусашагүй ажал, нэргээн таяраан, хүнэй шуhан, нүхэдөө алдалга, түрүүшын медаль, hүүлдэнь дайшалхы орден....

Удаань үни болоогүй хоёрдохи «Дальневосточник Вялков» дайнай поли дээрэ баhал шатаба. Тэд углөөдэрынь энэ алдарта нэрэ батальоной командирай машинын башни дээрэ аржыгаа hэн.

Дайнай дүүрэхэ багта алтан Прагын радиостанциин сигнал манайхинда дуулдаа. hандаралда орохоёо байhан городые абархаяа маршал Рыбалкын армиин танкистнууд Прага тээшэ зорёо. Городой үйлсэдэ бии болоhон түрүүшын танкнуудай зэргэдэ гурбадахи «Дальневосточник Вялков» ябалсаа.

— Арад зон айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар манние угтаа бэлэй,—гээд Куприян Иванович мүнөө хөөрэнэ.

Теэд сэрэгшын дайшалхы зам эндэгээр дүүрээгүй. Совет Арми бүхы дэлхэйе гайхуулан, Хинган шэлые дабажа гараад, Японой Квантунска армине бута сохибо.

Арба юhэн жэлэй саада тээ Куприян эгээл имэ намар «дайгаа дүүргэжэ, даагаа hүүлдэнхэй» Шара далайн хүйтэн уhаар нюураа угаажа байгаа hэн.

Эдэ шэрүүн жэлнүүдые үнгэргөөд, нютагаа бусаhан сэрэгшэ үни болонгүй ажалай охин соо оробо. Түрүүн леспромхоздо автомашинын жолоошоор хүдэлжэ байhанаа, автомеханигай курс дүүргэжэ, механигаар хүдэлөө.

1961 оной сентябрь hарын нэгэ үдэр Хушенга станциин соёлой ордон соо баярай оршон байдалда митинг болобо. Энэмнай Куприян Ивановичта зорюулагданхай. Тэндэхи военкоматай түлөөлэгшэ Вялковай нэрэ дээрэ ерэhэн СССР-эй обороной министр нүхэр Малиновскиин бэшэг нютагаархиндань уншажа, министрэй бэлэг—люлькэтэй мотоцикл дайнай ветеранда барюулба. Хүнүүд Вялковые амаршална. Куприян Ивановичай досоо баяр баясхалантай: «Намайе мартаагүй. hанажа байна».

...Куприян Иванович холые бодон хөөрэнэ. Вера Петровна наhаж... добошье, зулгы зохид арюун ... тэй эхэнэр, гэр дотороо сүлөөгү... тэ газааhаа шаг шууяан болож... үхибүүдэйнь эгээн одхон басаг... жо ерээд, эсэгэдээ аhан байба.

Боро хараан. Газаа номгон. ... трэй бэлэг мотоцикл харанабди...

...hайхан дуунай аялга ... тэрэниие дэмжэн булта дуул... Харин жолоошомнай гансаараа... гүй. Ямар нэгэн холын бодол... лэгдэhэн мэтэ, али hанаа үнөө... рагдаhан шэнги нидхэеэ нии... доогуур харгы руу холые гэ... табилуулна. Энэ зурыhан харг... лөө, энэ хада ой модоной түл... хүхюутэй залуушуулай түлөө, hайхан дуунай түлөө Европо, ... тала дайдаар, шэрүүн хатуу ... соогуур ябажа гараhанаа эгэ... энэ хүн hанажа hүүгаа аала...

Н. ГАЛДАН...

Хори.

Агаhаа ерэhэн БЭШЭГ

hЭШХЭЛ ГЭЭШЭ ХҮСЭТЭЙ...

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой полевой стан. Таряан ажалай бригадынхидай суглаан улаан булан соо түлэг дундаа боложо байгаа.

— Партиингаа манай урда табиhан зорилгонуудта харюу болгон, улэhэн таряагаа богонихон болзор соо хуряахабди,— гээд Дамбын хэлэжэ дүүргэмсээр, тэрээндэ дүтэхэн hууhан Дулма, бригадын учетчик, гараа үргэн бодоодхино:

— Хэдэхэн үгэ хэлэхыемни зүбшөөгыт...

Дамба Дулма тээшэ нэгэ удаа уринаар харажархёод, юун тухай хэлэхэнь ааб, баhал намайгаа магтахань гү гэжэ hанаадхина.

Дулма түрүүшээр халажа ядаhан хэбэртэй, зоной нюурнуудые шарайшалан байhанаа, сэхэ урагшаа хараад, хэлэжэ эхилбэ:

— Хэнэйшье мэдэhээр, арад зоноо элбэг ехэ эдеэ хоолой зүйлөөр гүйсэд хангахын тула хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо хэрэгтэй. Энээн тухайда Дамбашье хэлээ. Теэд зарим шухала зүйл тухайда юундэшьеб хэлэбэгүй. Тэрэ хэлээгүй юумыень би нэмэжэ хэлэхэмни. Дамба үргэн абасатай «ЖВН-10» гэдэг жаткаар таряа хадахадаа, хэнhээшье ехые бүтээнэ, машинаньшье hаатанагүй. Харин зэргэлжэ ябаhан нүхэдтөө туhалха, энэ шэнэ юумые заажа үгэхэ, дүй дүршэлөө хубаалдахын орондо саашаа буляалдан, хара амяа хаража, бэеэ абаад лэ ябана. Энэ мүрысөөн гээшэ гү? Коммунис ажалай түлөө тэмсэжэ байhан аад, ганса hанал гаргажа болохо юм аал?

Дамба мүнсаар сохюулжархиhандал, доошоо тонгойн, уруу дуру болошоод, сэдьхэлдээ Дулмада гомдон hууба. «hэ! Инаг нүхэр... Үшөө олоной нюдэн дээрэ аягүй байдалда оруулжа, нэрыемни хухалжа байхаш. Эй даа, Дулма!» Дулма тээшэ тэрэ ёлогод гэжэ хараад, hууриhаа ёгтолон дуугараадхина:

— Шамайе имэ hүрхэй юм гэжэ hанаагүйлби. Дайраа, дойлоошьегүй байгдаха. Али атаархал болобо гээшэ гү?

Эндэ байhан хүнүүд булта Дамба тээшэ зэмэлэнгээр хараадхибад.

Энэ үедэ столой саана hууhан Эрдэни Жаргалович hууриhаа бодожо:

— Дугаров, дэмы гомдонош даа. Дулма тон зүб хэлэнэ. Нүхэдэй шүүмжэлэлые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаха ёhотой. Дулма шамайе муушална бэшэ, hанаагаа зобоhондоол хэлэнэ. Гансаарханаа хэншье холо ошохогүй. Хэрбээ өөhэдынгөө дутагдалнуудта бултадаа иимээр хандаха болоо hаа, урагшаа ябахагүйлди,— гэжэ аха ёhоор заан хэлэнэ.

— Зүб, зүб. Яhала тиимэ. Дамба, эндэ хэлэгдэhэниие ойлгожо аба,— гэhэн абаян Эрдэни Жаргаловичай үгые дэмжэнэ.

Теэд Дамба абяагүй hуужал байба...

Удангүй суглаан дүүрэжэ, хүнүүд гэр байрадаа тараба. Эрдэни Жаргалович Дулма хоёр Дамбын хажууда дүтэлэн ерэбэд. Жаргалович Дугаровай мүрэ дээрэнь гараа табижа, нам даруутаар хэлэнэ:

— Ши нүхэдэйнгөө үгэ ойлгохо ёhотойш. Мүрысөөнэй гол зорилгонь гээгдэгшэдтэ туhалха, тиигээд бүгэдөөрөө амжалта түйлаха гэhэн шуу. Тиимэ байн гэhээнь, ши тон ондоогоор бодожо ябана ха юмши. Зай, ошожо амара, hайтар бодожо үзэ...

Дамбын газаашаа гарахаяа ябахада, Дулма тэрээнтэй хөөрэлдэхэ hанаатай гарhаань татаба. Теэд Дамба тогтонгүйгөөр ябашаба.

...Бороо үдэрэйхидэл адли ехээр адхаржа байна. Газаа харанхы болошонхой. Дамба улаан буланhаа гараhaap байра тээшээ түргэхэн гэшхэлбэ. «Мүнөө болоhон хойно ямар hаалта бороо гээшэб! Хуряалгыемнай hаатуулжа байна»,— гэжэ Жаргаловичай Дулмада хэлэхэ абяан бороогой шааяан соогуур хойнонь дуулдаад, гээгдэшэнэ. hүүлшын гурбан лэ үгэ Дамбын шэхэндэ тодоор дуулдаа.

Байрадаа ерээд, үни удаан унтажа ядан хэбтэнэ. Үргэhэниинь хүрэнэгүй, толгой соонь элдэб бодолнууд ороно. «Байза... Хара амяа хараад... Хуряалтыемнай hаатуулжа байна... Байза, нихэдээ юун болоноб? Бил гэмтэй хүн гүб?.. Үгы даа. Теэд, яахадаа? Аа-а, зүб. Гээгдэгшэдтэ туhалаагүй... Туhаламжа... Нээрээшье тиимэ гээшэ ха. Бишье хүндэ яhала туhалуулдаг hэн бшууб. Теэд, өөрөө? Тэдэнэйхеэр яhалал зүб байна. Тиихэдэ Дулмада дэмы hөөргэдөө байнаб. Омог зан гаргажа болооб. Дүй дүршэлөө бэшэ комбайнернуудтаа хубаалдаха тухай тэрэнэй дурадхахадань, хэрэглээгүй hэн бшууб. Мүнөө суглаан дээрэ үсэрэлдэшооб. Дулма ехээр лэ дураа гутаа ёhотой. Байза, энэ бодолгүй ябадалаа заhаха хэрэгтэй. Эрдэни Жаргалович бодолтой хүн. Парторганизациин секретаряар дэмы табигдаагүй байха. Үглөөгүүр заабол тэрээнтэй хөөрэлдэхэ болооб», — гэжэ hанан хэбтээ hэн...

Энээнhээ хойшо хоёр үдэр үнгэрбэ. Хүршэ «Улаан-Одон» колхоз таряа хуряалгаараа управлени соогоо гээгдэжэ ябаа.

Үдын забhарлалгада ороод эдеэлжэ дүүргэмсээрээ, Доржын Дарма шэнэ ерэhэн газетэнүүдые харасагаана. Тэрэ нютагайнгаа газетэ уншажа байтараа, дүтэ байhан зоной дуулатар хүхюунээр дуугараадхиба:

— Харыт! Дугаров ажалайнгаа дүй дүршэл тухай бэшээл.

— Хэн? Шиниимнай мүрысэдэг нүхэр гү?

— Тиимэ, тиимэ. Тэрэ нүхэр.

Дарма газетээ анхаралтайгаар уншана. Тэрэнэй нюурта баярай гэрэл наадан байба. «hайн юумэ хэбэш. Зүб. Бидэнэршье шинии методээр хүдэлхэ болоо хабди, боломоор байна. Энэш гээгдэлhээ гараха, тиин таряагаа саг болзор соонь хуряажа дүүргэхэ арга боломжо манда олгохол. hайнши даа, нүхэр! Ингээ халаа шамайгаа хүсэхэ бэзэб...»

Дарма газетээ стол дээрэ табижархёод, гансата шадал нэмэhэн юумэдэл, холо холо алхалан, жатка тээшээ ошобо.

Эгээл энэ үедэ XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряалан дээрэ ажал хүдэлмэри шэнээр бусалан байгаа. Хайшаашье хара — далайдал адли нэлэнхы үргэн таряалан тала, гүбээе бүрхөөн халюурна. Тэрэнэй дундуур асари томо овгосонууд шэнгээр комбайн ба жатканууд тамаран ябана. Тэдэнhээ хажуу тээгүүр орооhо шэрэhэн автомашинануудай урагша хойшоо таhалдалгүй гүйлдэхэ, hолоомо hүрилэгшэдэй эндэ тэндэ hүри бодхохонь эли тодоор харагдадана. Хонгёо hайхан дуунууд зэдэлжэ, трактор машинануудай хүгжэмтэмэ хүнхиноонтэй ниилэн, ажалай хүгжэм болоно. Энэ дуун соohоо Дулмыншье уран хонгёо хоолой илгаран дуулдаhан шэнгээр Дамбада үзэгдэхэдэл гэнэ. «Минии дүй дүршэл тухайда бүхы жаткашад, комбайнернууд уншаа ёhотой. Доржиев лаб минии байгаагүй бэзэ. Тиигээшье hаа, урдамни орохогүй даа. Тиихэдэ Дулма намайе дахин зэмэлхэгүй. hайнши даа, Дулмааша, Дулмаамни,— гэжэ Дамба шиидэнгээр сэдьхэнэ.— Байза... Эндэхи таряагаа хуряажа дүүргэмсээрээ «Улаан Одон» колхоз ошожо, хуряалгадань туhалха болоо хаб». Тэрэ хүхюунээр өөртөө миhэд гээдхинэ. Харин ажал хүдэлмэри захагүй үргэн таряалан дээрэ таhалдашагүй эршэмтэйгээр бусалжа, тэрэнэй шэмэг болон зэдэлhэн абяан бүри холуур, бүри хонгёо hайханаар сууряатан байба.

Үдэр хоногууд үнгэржэл байба. Намарай саг ерэжэ, hэрюу даамэ сэлгеэн агаараар амилдаг болобо. Колхозой хотогор уужам нютагууд шэжэр алтан хашарhан зүүдхэлтэй шара торгон нэмэргээ хэдэрээд, эдеэшэhэн элдин баян хэшэгээ дэлгэжэ, ажалша арад зондо түхээн байна.

Имэ нэгэ үдэр, үдэшын бүрэнхы боложо байха үедэ, Дамба түргэн түргэн алхалhаар, Дулмын байрада орожо ерэбэ. Энэ үедэ урдаhаань танил хангалаар анхилhан бүлеэхэн агаар нюурыень аятайханаар эльбээд, басаганай урин абяан дуулдаба:

— Оо! Дамба, хэзээ ерэбэш?

Дамбын доhолон ябаhан зүрхэн бүри түргөөр дэбхэшэн, амаараа гарашахаяа байhан юумэдэл үзэгдэнэ. Сэдьхэлынь хүдэлнэ. Басаганай урдаhаа тэрэ туласа ошон, зөөлэхэн гарыень шангаар адхана:

— Мүнөө hая ерэбэди. Дулма, ниишээ hайн байна гүт даа?

— hайн ааб даа. Яшаха hэмнайб. Гүрэндэ таряа тушаалгамнай дүүрэбэ. Хүрэнгөө хаажа эхилбэбди. Зай, таанарнай хэр ябабат даа?

Дамба Дулматай хэдэн жэл соо уулзаагүй юм шэнги, баярлаhандаа бахардаhан янзатай, хэлэхэ үгэеэ оложо ядан, нюурыень ажаглан харашоод:

— Бидэшье hайн ябаабди. «Улаан Одоной» таряа юушье үлөөнгүй хуряалсаабди. Доржиев нүхэрни намдал адляар ажалаа эмхидхээ. Намайгаа арайл хүсэн алдаа бшуу. Табан зуу гаран га таряа унагаагаад, хуряажа абаа.

— Теэд, шиниихи хэды хүрөөб? — гэжэ Дулма таhа дүүрэн асуугаадхина.

— Зургаан зуунда дүтэлөө. Үшөөл hанаhандаа хүрөөгүйб. Зүгөөр нэгэшье ороohон гээгдээгүй гэхэдэ хамаагүй.. Зай, тэрэшье тиимэ ааб даа. Энэ амжалтадамнай шиниишье хуби бии ха юм. hайнши даа, Дулма, туhалааш. Мүн Доржиевай зүгhөө баярые хүлеэн абыш даа, дамжуулаарай гээ hэн.

hэшхэл гээшэ хүсэтэй...

А. ЖАМБАЛОН.

Ага.

ФУТБОЛ

Манайхид шүүгээ

Сентябриин 10-да Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ста... дион дээрэ Россин Федерациин «Б» класста наадагша командануу... ээлжээтэ уулзалга болоо. Усть-Каменогорскын «Восток», Улаан-Үд... «Армеец» команданууд эндэ наадаа.

Улаан-удынхидай хүрэhөөр hайнаар наадажа эхилээ. Харагша... хабархан альга ташаа. Наадан эхилhэнэй hүүлээр арба минутын ... гэрөөд байхада, «Армеец» командын добтологшо Анатолий Крылас... түрүүшын бүмбэгэ айлшадайнгаа ворота руу сохижо оруулаад, тоот... болоо. Айлшадшье «үhөөгоо абахын» тулада «Армеец» командын во... ротада добтолно. Тэрэниие нь улаан-удынхидэй команда дүтэ халда... гаагүй, гадэргэ сохёо. Түрүүшын хахадай дүүрэжэ, амарха үе хүр... тэр оройдоо хоёрхон минута үлөөд байба. Энэ үедэ үнөөхи Крыласо... най хоёрдохи бүмбэгэ айлшадтаа «бэлэглээ».

Амарhанай hүүлээр наадан үргэлжэлөө. Эдэ хоёр команда бэе бэ... дээ добтололсоно. 23 минутын үнгэрөөд байтар «Армеец» команды... футболистнар наадашай табло дээрэ үшөө нэгэ тоо бэшүүлээ. Тии... гэжэ эдэ хоёр командын наадалга 3:0 тоотойгоор, «Армеец» кома... дынхидай илалтаар дүүрээ. Улаан-Үдымнай команда 25 очкотой...

Удаадахи наадалга баhал Улаан-Үдэдэмнай боложо, «Армеец» бо... лон Семипалатинскын «Цементник» командануд уулзаха.

Вл. БАЕНДУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүмбэгэ буляалдаан.
Л. ХАНДУРОВАЙ фото.

Индиин болон СССР-эй арадуудай аша туhада

ДЕЛИ, сентябриин 11. (ТАСС). «Индийско-советскэ экономическа харилсаа холбоон» гэhэн гаршагтай редакционно статья «Индиан энд форин ревью» гэжэ журналай сентябриин номерто толилогдоhон байна. Индиин президент д-р Сарвапалли Радхакришнанай Советскэ Союзда аяншалга хоёр ороной хоорондохи хани барисаа саашадань бэхижүүлгэдэ туhалха гээд статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Улам үргэдэжэ байгаа индийско-советскэ экономическа болон техническэ харилсаа холбоон энэ хани барисаанай гаршэ боложо үгэнэ. Экономическа болон техническэ энэ харилсаа холбоон Индиин премьер-министр Дж. Неругэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой бэе бэедээ айлшалалсаhанай hүүлээр, 1955 ондо эхилhэн юм гээд журнал бэшэнэ. «Промышленностиин болон техникын талаар Советскэ Союзай амжаhан түйлалтанууд Джавахарлал Неруе угаа ехээр hонирхуулhан байгаа. Индийско-советскэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай тэрэ өөрөө угаа ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Мүнөө үедэ Индиин экономикын бүхы шахуу hалбариин талаар иимэ харилсаа холбоон байгуулагданхай» гээд журнал тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай туhаламжатайгаар мүнөө үедэ Индидэ 40 шахуу промышленна предприяти баригдана гээд журнал бэшэнэ. Бхилайдахи металлургическа комбинат Индидэ Советскэ Союзай үзүүлдэг туhаламжын элитэ жэшээ боложо үгэнэ. 1963—1964 онуудта комбинадай продукциhаа 117 миллион үлүүтэй рупиин олзо оруулагдаhан байна. Хүндэ машина бүтээлгын нүүрhэнэй болон нефтиин промышленностиие байгуулгадань Индидэ Советскэ Союз туhална. Советскэ Союзай туhаламжатайгаар баригдаhан предприятинууд Индиин экономикые хүгжөөлгэдэ ехэ нэмэри болоно, экономическа талаараа түргэнөөр бэеэ даанхай болохо хэрэгтэнь тэрээндэ туhална. Хүдөө ажахыда мүн лэ анхарал хандуулагдадаг. Энэ талаар Раджастан штадтахи Суратгархска фермэ жэшээ боложо үгэнэ. «Хэрбээ Инди зуун иимэ фермэтэй болоод байгаа hаань, эдеэ хоолоор хангалгын асуудал шиидхэгдэхэ hэн» гээд премьер-министр Неру 1959 оной апрельдэ энэ фермэдэ хүрэхэдөө тэмдэглэhэн байха юм.

Индийско-советскэ экономическа харилсаа холбоон Индиин национальна техническэ кадрнуудые бии болголгодо туhална гээд журнал саашань заана.

Тон бага түрэсэтэйгөөр удаан болзорой урьhаламжануудые Советскэ Союз Индидэ үгэдэг. hүүлшын 10 жэлэй турша соо индийско-советскэ худалдаа наймаанда ехэ хубилалтанууд болоо. Хэрбээ 1953 ондо 10 миллион рупиин наймаан хэгдэдэг байгаа hаа, 1963 ондо 1 миллиард рупиин наймаан хэгдэдэг болоо.

Индидэ үзүүлдэг Советскэ Союзай туhаламжа шэнги советскэ худалдаа наймаан Индиин экономикые хүгжөөлгэдэ туhалдаг. «Индийско-советскэ харилсаа холбоон хадаа хүгжэжэ ороhон ороной болон индустриальна гүрэнэй хоорондохи үрэ ехэтэй экономическа харилсаанай ульгэр жэшээ боложо үгэнэ» гээд редакционно статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

«Манай хани барисаан Бхилайн заводто хайлуулhан металл шэнги бата бэхи байха» гэжэ Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Индидэ ябахадаа хэлэhэн үгэнүүдые журнал статьягайнгаа түгэсхэлдэ эшэ татажа бэшэhэн байна.

РЕВОЛЮЦИОННО ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ, сентябриин 11. (ТАСС). Конгын Арадай Республикын революционно правительство Стэнливильдэ байгуулагдаа гэжэ Конгын восстани хэгшэд hаяхан соносхоо hэн. Тус правительствын хэhэн мэдүүлгэ соо тусхайлбал нигэжэ хэлэгдэнэ. Революционно правительство хадаа «хүлhэнэй бүхы сэрэгүүдэй Конгоhоо гаргагдатар, Чомбе гэгшын политическэ ябуулгада хабаадахаяа болитор бүүдалдаа зогсоохые зүбшөөнэгүй». Франс Пресс агентствын корреспондентын Бужумбурhаа дамжуулhанай ёhоор, тус мэдүүлгэ Бурунди королевствын ниислэлдэ үсэгэлдэр тараагдаhан байгаа.

БУРЯАД ҮНЭН
1 дэхи нюур.
1964 оной сентябриин 13.

ХИЛЫН СААНАhАА

И. Броз Тито Венгри орохоёо мордобо

БЕЛГРАД, сентябриин 11. (ТАСС). СФРЮ-гэй президент, Югославиин коммунистнуудай союзай генеральна секретарь Иосип Броз Тито Венгриин Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Иштван Добиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарай уряалаар, албанай хэрэгээр Венгридэ аяншалхаяа Белградhаа гараа.

„Гамлет" тусхай шан абаба

ВЕНЕЦИ, сентябриин 11. (ТАСС-ай тусхай корр.). Режиссер Григорий Козинцевай найруулан зохёоhон советскэ «Гамлет» гэжэ фильмдэ жюриин тусхай шан үгтэхэ болоо.

Гадна режиссер Микельанджело Антониони гэгшын зохёоhон «Красная пустыня» гэжэ итальянска фильм, Италиин режиссер Пьер-Паоло Пазолиниин зохёоhон «Евангелие от Матфея» гэжэ фильмнүүд Венецидэ үсэгэлдэр дүүрэhэн уласхоорондын 25-дахи кинофестиваль дээрэ мүн лэ шангуудта хүртөө.

КОНГОДОХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 11. (ТАСС). Кокийавиль город тээшэ восстани хэгшэдэй частьнууд дабшажа байнхай. Чомбейн солдадуудта туhалхын тулада «В-26» гэжэ бомбардировщик, Америкэдэ бүтээгдэhэн хоёр истребитель эльгээгдээ гээд ЮПИ агентствын корреспондент Леопольдвильhаа мэдээсэнэ. Кокийавиль Конго мүрэн дээрэхи стратегическэ шухала пункт болоно.

Британска тред-юнионуудай конгресс хаагдаба

БЛЭКПУЛ, сентябриин 11. (ТАСС-ай тусхай корр.). Британска тред-юнионуудай 96-дахи конгресс мүнөөдэр хүдэлмэреэ дүүргээ. Болохоёо байгаа парламентска hунгалтануудта лейбористска партиин илалта хангахын тулада профсоюзуудай абаhан уялгын найруулагдаhан резолюци баталан абтаа.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 11. (ТАСС). Индонези тушаа Малайзиин правительствын гомдолые хаража үзэлгэ Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ үсэгэлдэр үргэлжэлүүлэгдээ. Филиппинэй, США-гай, Индонезиин болон Советскэ Союзай түлөөлэгшэд энэ заседани дээрэ үгэ хэлэhэн байна. Афро-Азиин арсалдаануудые амгалан ёhоор гуримшуулхын тулада 1 хүнhөө бүридэhэн эблэрүүлгын комисси байгуулха гэжэ Филиппинэй президентын оруулhан дурадхалые энэ ороной түрүүлэгшэ Бориа дахин дабтажа хэлэhэн байна.

Филиппинэй энэ дурадхалые Индонезиин президент Сукарно дуратайгаар зүбшөөhэн байгаа гээд Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Суджарво hануулаа. Хоёр арадай хоорондо бэшэ, мүн хоёр ороной хоорондо бэшэ, харин колониализмын хүсэнүүдэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хоорондо арсалдаан гарана гэжэ Суджарво хэлээ. Борнео дээрэ байлдаа хэжэ байhан Индонезиин партизанууд нютаг зондо эсэргүү бэшэ, харин британска колониальна сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэл хэнэ. Эдэ бодото баримтануудые анхаралда абангүйгөөр, Аюулгүйн Соведэй ямаршье резолюци гаргаа hаань, тэрээнhээнь туhа болохогүй гээд Индонезиин түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Зүүн-Урда Азида шэнэ ёhоной колониальна хорото аашаа гаргалгадань Англида—США-гай союзнигта дэмжэлгэ үзүүлхые США-гай түлөөлэгшэ Эдлай Стивенсон ярhан байна. ДРВ-дэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулга хэhэнэй түлөө Аюулгүйн Соведэй үмэнэ США-гай мэнэ hаяхан зогсоhые мартажархёод, Индонезиин хүсэ хэрэглэлгые буруушаахыень Соведые Стивенсон уряалаа.

Зүүн-Урда Азиин арадуудай ёhотойл бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө тэмсэлэй үнэн зүб хэрэгые дэмжэдэг Индонези буруушаагдаха ёhотой гэжэ маанадые этигүүлхые эндэ оролдоно гээд СССР-эй түлөөлэгшэ Н. Морозов хэлээ. Индонези бэшэ, харин бусад оронууд болон арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ зэбсэгээр хамааралсалгаяа зогсоодоггүй колонизаторнууд буруушаагдаха ёhотой. Эблэрүүлэгшын болон уставые сахигшын үүргэ дүүргэхые США-гай түлөөлэгшэ hэдэhэн байна. Теэд Зүүн-Урда Азида колонизаторска ябуулгануудые гаргалгада США тон ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ юм. Өөрынгөө союзнигуудые абарха гэжэ США-гай яараhаниинь маанадые гайхуулнагүй. Амгалан тайбан, арадуудай аюулгүй байдалда түбэг татахаар шахардуу шанга оршон байдалай Зүүн-Урда Азида тохёолдоhоной түлөө гол харюусалгые США союзнигуудтаяа хамта дааха байна бшуу.

Индонезиин хилые дабаhан, hүйдхэлшэд болон бүү зэбсэгүүдые тиишэ эльгээhэн олон тоото баримтануудые Индонезиин түлөөлэгшэ дурдаhан байна гээд Н. Д. Морозов үргэлжэлүүлэн хэлээ. Арсалдаае хаража үзэхэдөө Индонезидэ эсэргүүгээр хэгдэhэн олон тоото харша ябуулгануудые зүбшэлгөөр эхилээ hаань, зүйтэй байха hэн гээд СССР-эй түлөөлэгшэ хэлээ.

Зүүн-Урда Азиин арадуудые мүлжэлгэhөө Англиин колонизаторнууд hайн дураараа арсахые хүсэнэгүй гээд СССР-эй түлөөлэгшэ заагаа. Тус райондо политическэ, экономическа болон сэрэгэйнгээ эзэрхэг бүлюу байдалые хэбээрнь үлөөхэ арга Великобританида олгохо зорилгоор Малайзиин федераци байгуулагдаhан байна. Шэнэ ёhоной колониализмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэ совет арад хүсэдөөр талархана гээд СССР-эй түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Хойто Калимантанай арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ Советскэ Союз талархана, Индонезиин болон бусад арадуудтай хамта шэнэ ёhоной колониалис түсэбүүдтэ эсэргүүсэнэ.

Хэлсээ хэжэ, арсалдааг амгалан ёhоор гуримшуулха зорилгоор Индонезиин правительствын оруулhан хэдэн олон бодото дурадхалнуудай Англиин болон Малайзиин зүгhөө хэрэгсээгдээгүй байhые шаналжа байhанаа советскэ делегат элирхэйлэн мэдүүлээ.

Соведэй удаадахи заседани тухай тусгаар соносхогдохо.

ИРАГТА ҮГЭСЭЛГЭ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭЭ

ЛОНДОН, сентябриин 11. (ТАСС). Ирагта «хархис үгэсэлгын» элирүүлэгдэhэнэй hүүлээр 91 хүн сэрэгэй трибуналай сүүдтэ үгтөө. Үгэсэлгэдэ хабаадаhан үшөө 15 хүниие полици бэдэржэ байhаар.

«Шажанай талаар хёморооe hужэрөөжэ, гуримгүй ябадал үүсхэжэ» мүнөөнэй правительствада эсэргүү үгэсэлгээ бэелүүлхэ гэжэ «революцида харша этэгээдүүд hэдэhэн байгаа» гээд Ирагай хэблэл мэдээсэлнүүд соогоо онсолон тэмдэглэнэ.

hонирхогдоо, ойлгогдоошье

Хуушанай үлэгдэл бологшо шажанай хорото номнол зарим нэгэн хүнүүдэй ухаан бодолдо тооригоор. Тэрэнэй хойшолон тухай ойлгуулламжын хүдэлмэри мүнөө үеын шухала хэрэг.

Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институдай научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Михайлов Түнхэнэй колхозуудаар ябажа, Буряад орондо ламын шажанай хайшан гэжэ бии болоhон тухай лекци уншаа. Тиихэдээ ламын шажанай хорото номнол болон зарим хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэhэн шажанай хойшолонгые усадхаха хэмжээн тухай хөөрэжэ үгэhэн байна. Имэ лекцинүүд Ленинэй нэрэмжэтэ, «Восточные Саяны» колхозуудта, аймагай түбтэ уншагдаа.

Улаан-Үдын Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша Г. Д. Батуев «Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө КПСС-эй тэмсэл тухай» гэhэн лекци Түнхэнэй аймагай түбэй партийна эдэбхитэдтэ, мүн арад зоной ажабайдалай эрилтэ хангадаг комбинадай хүдэлмэришэдтэ уншажа үгөө.

Лекцинүүд hонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор хэлэгдэжэ, анхаралтайгаар шагнагдаа.

Г. БИЛИКТУЕВ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика соомнай hулагүй үүлэтэйшэг байха. Урда захын газар нютагуудаар hулагүй бороо орохо. Зүүн зүгhөө hулашагаар hэбшээлхэ. Республикын хойто аймагуудта 8—13, урда аймагуудта—0—5, Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 0—2, үдэртөө 13—15 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерт...

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Сель... жизнь» газетын хүдөө бэшэ... ба уншагшадта КПСС-эй ЦК... эльгээhэн амаршалга; Инд... президент Радхакришнанай М... ва ерэhэн тухай мэдээсэл; ... тябриин 47-жэлэй ойн хүнд... дэ» гэhэн рубрика доро А. Су... мановай таряа хуряалга дээр... рэглэгдэжэ байhан автомаш... нуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ... лаха тухай корреспонденци;

Хоёрдохи хуудаhанда: Худ... совхозой главна агроном П. С... левой «Полиин «хатанай» б... найдамтай гарта» гэhэн кор... понденци; М. Соломенный ... шын корреспонденци соо ... предприятинуудта түмэр зам... гонуудай миин байлгагдадаг ... хэлэгдэнэ; Зүүн-Сибириин эко... мическа райондо ниитын эконо... ческа бюронуудай харалга ... бэшэг; hарада ракетын таб... hаар табан жэлэй ойдо зорю... даhан А. Романовай корреспон... ци.

Гурбадахи хуудаhанда: Совет... Союзай хоёр дахин Герой, бр... танкова сэрэгэй Маршал М. ... туковой «Бэрхэшээлтэйшье ... илалтада хүргэhэн зам» гэhэн ... тья. Уласхоорондын байд... дэлхэйн олон оронуудhаа абт... ТАСС-ай мэдээсэлнүүд;

Дүрбэдэхи хуудаhан хүдөө ... тагуудай ажалшадай ажаhуу... зорюулагданхай. Эндэ респ... кын аймагуудhаа абтаhан ... hонирхолтой материалнууд т... логдоо.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ред... тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парти... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсель... ров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и пер... дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сов... Министров Бурятской АССР.
Н00218. Зак. № 755.